

जा.क्र. नगदी पिके/उवियो/मा.सु./१२-१३/ २१३ /विप्र-३/२०१२,
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, साखर संकुल,
पुणे - ४११ ००५, दिनांक: २८/०८/२०१२

प्रति,

विभागीय कृषि सह संचालक

ठाणे/नाशिक/पुणे/कोल्हापूर/अमरावती/औरंगाबाद/लातूर/नागपूर

विषय :- केंद्र पुरस्कृत ऊस विकास योजना

कृती आराखडयानुसार मार्गदर्शक सूचना २०१२-१३.

संदर्भ :-१) केंद्र शासनाचे पत्र जा.क्र.६-६/२०१२ एमएम- दि. ८ जुन २०१२

२) राज्य शासनाची प्रशासकीय मान्यता शासन निर्णय क्र.उविका- २०१२/प्र.क्र.१८१/

४ अ - दि. १३ जुलै २०१२

राज्यातील ऊस पिकाची उत्पादकता वाढविण्यासाठी सद्यस्थितीत कृती आराखडा कार्यक्रमांतर्गत एकात्मिक ऊस विकास कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे, कार्यान्वीत ऊस विकास कार्यक्रम राज्यातील कृषि विभाग, कृषि विद्यापीठे, कृषि संशोधन संस्था, व साखर कारखाने यांचे एकात्मिक प्रयत्नातून ऊस उत्पादकता वाढीसाठी कारखाना कार्यक्षेत्रात प्रकल्प स्वरूपात राबविण्याचे अनुषंगाने राज्य शासनाकडून दि.६/०१/२००९ अन्वये शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे. तसेच ऊस उत्पादकता वाढ योजना अंमलबजावणी संबंधी दि. ०७/०२/२००९ च्या परिपत्रकान्वये सविस्तर सुचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यानुसार या वर्षी ही ऊस उत्पादकता वाढ योजना हा कार्यक्रम राबविण्याचा आहे. प्रपत्रातील कॉलम नंबर ३ मध्ये साखर कारखान्यांची संख्या दिली आहे त्यानुसार कार्यक्रम राबविण्यात यावा. जे साखर कारखाने कार्यक्रम राबविण्यास संमती देणार नाहीत त्या साखर कारखान्याच्या कार्यक्षेत्रात कृषि विभागाने कार्यक्रम राबविण्याचा आहे.

केंद्र पुरस्कृत ऊस विकास योजना ही सन २००९-१० पासून ऊस उत्पादकता वाढ योजना म्हणून १००० हेक्टर क्षेत्रात प्रत्येक साखर कारखाना कार्यक्षेत्रात प्रकल्प स्वरूपात कारखानांच्या सहभागाने राबविणेत येत आहे. ही योजना सन २०१२-१३ मध्येही त्याच धर्तीवर राबविण्यात यावी.

यामध्ये कारखान्यांचा सहभाग तसेच शासकीय अनुदानित बाबींचा सहभाग आहे. सन २०११-२०१२ पासून कृषि विस्तार विभागाकडील सर्व कार्यान्वीत योजना १०० हेक्टर क्षेत्राच्या प्रकल्प स्वरूपात राबवण्या बाबत मा. प्रधान सचिव यांनी सुचना दिलेल्या आहेत. यास्तव ऊस उत्पादकता वाढ योजना ही सुध्दा त्याच धर्तीवर राबवण्याची आहे जेणे करून कार्यान्वीत प्रकल्प क्षेत्रात जास्तीतजास्त उत्पादकता वाढीस मदत होणार आहे. त्यामुळे कारखाना निहाय १००० हेक्टर क्षेत्राचे १० लहान गटात (सुमारे १०० हेक्टर क्षेत्राचे एक या प्रमाणे) विभाजन करण्यात यावे. कारखाना प्रकल्प क्षेत्रासाठी प्राप्त अनुदानित कार्यक्रमातील बाबी (प्रात्याक्षिके, प्रमाणित बेणे उत्पादन, सुक्ष्म मुलद्रव्य पुरवठा, जिप्सम पुरवठा, हिरवळीचे खत) यांचे लहान १० गटात, विभाजन करून वितरण करणेत यावे. तसेच पायाभूत बियाणे उत्पादन ही बाब स्थानिक परिस्थिती विचारात घेवून प्रगतीशील व इच्छुक शेतक-यांच्या गटात राबवण्यात यावी. तसेच उर्वरित बाबी विस्तार सेवक प्रशिक्षण, शेतीशाळा व शेतकरी सहल या बाबीसाठी सर्व गटातील इच्छुक प्रगतीशील व विस्तार तंत्रज्ञानासाठी योग्य अशा शेतक-यांना लाभ देण्यात यावा जेणे करून तंत्रज्ञान प्रसाराचा हेतु साध्य होईल.

प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्रातील ऊस उत्पादकता वाढ होण्यासाठी विस्तार सेवकांची निवड करून त्यांना प्रशिक्षण देणे, ऊसाचे बेणे प्रक्रिया करणे, जमिनीची प्रतवारी सुधारण्यासाठी हिरवळीच्या खत बियाणेचा शेतक-यांना पुरवठा करणे, बेणे प्रक्रियासाठी आवश्यक त्या सेवा सुविधा पुरविणे, सेवापुरवठादारास मोबदला अदायगी करणे,

माती नमुने तपासणी करणे, पाणी नमुने तपासणी करणे, पिक प्रात्यक्षिकांचे आयोजन करणे इत्यादी बाबी साखर कारखान्यांनी त्यांचे निधीतून राबविण्याचे आहेत. तसेच उपरोक्त बाबी बरोबर ठिबक सिंचन संच बसविण्यासाठी आवश्यकतेनुसार शेतक-यास वसूल पात्र अनुदानाची अदायगी करण्याचा समावेश आहे.

कृषि विभागामार्फत पिक प्रात्यक्षिके, विस्तार सेवकांना प्रशिक्षण, शेतीशाळा, सुक्ष्म मुलद्रव्ये पुरवठा, बेणे मळा, कृषि विस्तार सेवक सहल, हिरवळीच्या खत बियाणाचा पुरवठा, ठिबक सिंचन संच पुरवठा व कृषि औजारे पुरवठा या बाबींचा समावेश आहे. उपरोक्त पैकी पहिल्या सहा बाबी या सद्या कार्यान्वीत असलेल्या एकात्मिक ऊस विकास कार्यक्रमातून राबविण्याच्या आहेत, ठिबक सिंचन संच पुरवठा हि बाब सद्या कार्यान्वीत असलेल्या सुक्ष्म सिंचन योजना मधून राबविण्याची आहे तसेच कृषि औजारे पुरवठा हि बाब सध्या कार्यान्वीत असलेल्या कृषि यांत्रिकीकरण योजने मधून राबविण्याची आहे. सदर बाबी या सध्या कार्यान्वीत असलेल्या केंद्र शासनाच्या योजने मधून मार्गदर्शक सूचनाप्रमाणे राबविण्याच्या आहेत.

सध्या कार्यान्वीत असलेल्या केंद्र पुरस्कृत ऊस विकास योजना मधून पिक प्रात्यक्षिके, विस्तार सेवकांना प्रशिक्षण, सुक्ष्म मुलद्रव्ये पुरवठा, बेणे मळा, ऊस पिकासाठी हिरवळीचे खत/पाचट खताचा वापर, कृषि विस्तार सेवक सहल या बाबी राबवण्याच्या आहेत .या शिवाय सदर योजनेतर्गत शेतीशाळा, याबाबींचा समावेश करण्यात आला आहे.

ही योजना खालील ऊस उत्पादक २६ जिल्ह्यात राबविण्यात येईल.

१) सिंधुदुर्ग	२) नाशिक	३) धुळे	४) नंदूरबार	५) जळगांव	६) पुणे	७) सोलापूर
८) अहमदनगर	९) सातारा	१०) सांगली	११) कोल्हापूर	१२) औरंगाबाद	१३) जालना	१४) बीड
१५) लातूर	१६) उस्मानाबाद	१७) नांदेड	१८) परभणी	१९) हिंगोली	२०) बुलढाणा	२१) अमरावती
२२) यवतमाळ	२३) वर्धा	२४) नागपूर	२५) भांडारा	२६) गोंदिया		

योजनांतर्गत कुठल्याही घटकांची कार्यवाही स्वतंत्रपणे न करता योजनेच्या अंमलबजावणीत समाविष्ट असलेलेल्या सर्व यंत्रणांकडून जसे साखर कारखाने, विस्तार यंत्रणा, कृषि विद्यापीठे, कृषि विज्ञान केंद्रे, अशासकिय संस्था, शेतक-यांच्या स्वयंसेवी संस्था, महिला संघटना, इतर सेवाभावी संस्था यांचेकडून त्यांनी केलेल्या मूलभूत सर्वेक्षणा आधारे त्यांना उत्पादन वाढीच्या दृष्टिने आढळलेल्या समस्यांचे आधारे स्थानिक गरजा विचारात घेऊन व सर्व घटकांचा एकत्रित विचार करून कार्यक्रम राबविण्यात यावा. प्रकल्प आराखडा, अंमलबजावणी संनियंत्रण व परिणामकारकतेचा आढावा/यशोगाथा या बाबी अंतर्भूत राहतील.या बाबत यशस्वीतेचा अहवाल/यशोगाथा संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी सादर करावयाचा आहे. कार्यक्रमांतर्गत निविष्टा खरेदीचे दर/अनुदानाचा दर इत्यादी सर्व बाबी या शासकीय दरांनुसार व खरेदीसाठी नियुक्त संस्थांमार्फत राबविण्यात याव्यात जेणे करून त्यात तफावत राहणार नाही.

योजनेत विविध बाबी अंतर्गत केवळ निविष्टा स्वरूपातच देण्यात यावा कुठल्याही परिस्थितीत रोखीने लाभ देण्यात येवु नये.

राज्यामध्ये हा कार्यक्रम राबविण्यासाठी केंद्र/राज्य शासनाच्या प्रशासकीय मान्यतेनुसार बाबनिहाय कार्यक्रम अंमलबजावणीसाठी सोबत जोडण्यात आलेल्या परिशिष्ट-१ मध्ये देण्यात आलेला आहे. त्याप्रमाणे आपल्या जिल्ह्यात कार्यक्रम राबवण्यासाठी व अंमलबजावणीसाठी क्षेत्रीय अधिकारी/कर्मचारी यांना सूचना देण्यात याव्यात.

ज्या विभागांनी साखर कारखान्यांचा सहभाग कळवुन कारखान्यांची यादी आयुक्तालयास सादर केली आहे त्या विभागातील जिल्ह्यांना प्रति कारखाना १००० हेक्टर प्रकल्प क्षेत्रासाठी त्या प्रमाणात कार्यक्रम देण्यात आलेला आहे. त्यानुसार प्रकल्प संख्ये नुसार कार्यक्रम राबविण्याची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहिल. सन २०१२-१३ मध्ये या योजनेत सिंधुदुर्ग, भांडारा व गोंदीया या जिल्ह्यांचा नव्याने अंतर्भाव करण्यात आलेला आहे व ज्या जिल्हातून साखर कारखान्यांचा सहभाग कळविलेला नाही त्या जिल्ह्यांना सरासरी क्षेत्रानुसार त्या प्रमाणात कार्यक्रम देण्यात आलेला आहे. सदरच्या जिल्ह्यांनी त्यांना दिलेल्या कार्यक्रमातील केंद्र हिस्साच्या

प्रमाणात २५ टक्के राज्य हिस्सा (डिपीडीसी) तरतूद जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी जिल्हाधिकारी यांचेकडून करून घ्यावी.

खाजगी कंपनी व शासकीय भागीदारीने १२ खाजगी साखर कारखान्यांच्या कार्यक्षेत्रात ऊस उत्पादकता प्रकल्प अंमलबजावणी बाबत शासन निर्णय राकृवियो-२०१२/प्र.क्र.-३५/भाग-१/राकृवियो कक्ष दि.०९/०५/१२ अन्वये सुचना निर्गमित करण्यात आलेला आहे. त्यास अनुसरून अधिक्षक कृषि अधिकारी तथा ऊस उत्पादकता प्रकल्प समन्वयक (विभागीय कृषि सहसंचालक पुणे) विकृसंस पुणे विभाग पुणे यांचे कडील पत्र क्र.जा.क्र.तंत्र-/क-२/पीपीपी/एऊविप्र/शनि/१३७९/२०१२ दि.१०/५/२०१२ व जा.क्र.तंत्र-/क-२/पीपीपी/एऊविप्र/शनि/ १४३५/२०१२ दि.२०/५/२०१२ अन्वये स्वतंत्र्यरित्या मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. सदर शासन निर्णय व मार्गदर्शक सुचनाच्या अधिन राहून विविध योजना अंतर्गत अनुदान उपलब्ध करून घेणे व कार्यक्रम यशस्वी रित्या अंमलबजावणीसाठी ऊस उत्पादकता प्रकल्प समन्वयक यांचेशी संपर्क साधून कार्यक्रम राबविणे बाबत कार्यवाही करण्यात यावी.योजनाच्या मार्गदर्शक सुचना व जिल्हानिहाय कार्यक्रम सोबत सहपत्रित करण्यात आलेला आहे.

कृति आराखडा अंतर्गत केंद्र शासनास मंजूरीसाठी सुधारीत कार्यक्रम प्रस्तावित करणेत येत आहे. सद्यस्थितीत त्या आधारे लंक्षाकाचे वितरण करणेत आले आहे. तथापि केंद्र शासनाचे मंजूरी नुसार कार्यक्रमात फेरफार झाल्यास त्यानुसार जिल्हानिहाय व बाबनिहाय बाबीच्या लंक्षाकात बदल होण्याची शक्यता आहे व त्यानुसार सुधारीत कार्यक्रम कळविणेत येईल यांची नोंद घ्यावी.सद्यस्थितीत सोबत देण्यात आलेल्या जिल्हानिहाय लंक्षाकाप्रमाणे कार्यक्रम राबविण्यात यावा.

स्वाक्षरीत/-

कृषि संचालक, (विस्तार व प्रशिक्षण),
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- ५

प्रत:- माहितीस्तव सविनय सादर.

- १) मा.प्रधान सचिव, कृषि पशुसुवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, मंत्रालय विस्तार, मुंबई -३२
- २) मा. मंत्री, कृषि, महाराष्ट्र शासन, मुंबई ३२ यांचे स्वीय सहाय्यक.
- ३) मा. राज्यमंत्री, कृषि, महाराष्ट्र शासन, मुंबई ३२ यांचे स्वीय सहाय्यक

प्रत:- माहिती व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी :-

१) जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी

- १) सिधुदुर्ग २) नाशिक ३) धुळे ४) नंदूरबार ५) जळगांव ६) पुणे ७) सोलापूर
- ८) अहमदनगर ९) सातारा १०) सांगली ११) कोल्हापूर १२) औरंगाबाद १३) जालना
- १४) बीड १५) लातूर १६) उस्मानाबाद १७) नांदेड १८) परभणी १९) हिंगोली
- २०) बुलढाणा २१) अमरावती २२) यवतमाळ २३) वर्धा २४) नागपूर २५)भांडारा २६) गोंदिया
- २) संचालक, फलोत्पादन, आयुक्तालय,म.रा.पुणे-५
- ३) संचालक, नि व गुनि , आयुक्तालय,म.रा.पुणे-५
- ४) कृषि सह संचालक (विप्र-३) आयुक्तालय,म.रा.पुणे-५
- ५) कृषि उप संचालक (सुक्ष्म सिंचन/सॅद्रिय शेती-फलोत्पादन) कृषि आयुक्तालय,म.रा.पुणे-५
- ६) कृषि उप संचालक (विप्र-१२), कृषि यांत्रिकीकरण कृषि आयुक्तालय,म.रा.पुणे-५
- ७) मुख्य सांख्यिक,(सनियंत्रण व मूल्यमापन कक्ष) कृषि आयुक्तालय, म.रा.राज्य, पुणे-१.

प्रतिलिपी :

- १) मा. कुलगुरु १) डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
२) मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
३) महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी, जि. अहमदनगर यांना सस्नेह अग्रेषित.
४) डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली
- २) मा.आयुक्त साखर, साखर आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे- ५ यांना सस्नेह सादर.
- ३) कक्ष अधिकारी, ४-अ व २-अ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई - ३२
- ४) संचालक, महाराष्ट्र राज्य बीज प्रमाणिकरण यंत्रणा, अकोला. जिल्हा अकोला.
- ५) संशोधन संचालक, १) डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
२) मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
३) महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी, जि. अहमदनगर माहितीस्तव
४) डॉ.बाळासाहेब सावंत कोकण कृषि विद्यापीठ, दापोली
- ६) संचालक (कृषि संशोधन व विस्तार), वसंतदादा साखर संस्था, मांजरी बुद्रुक, ता. हवेली, जि.पुणे
- ७) ऊस पैदासकार , १) डॉ.पंजाबराव देशमुख कृषि विद्यापीठ, अकोला
२) मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
३) महात्मा फुले कृषि विद्यापीठ, राहूरी, जि. अहमदनगर
- ८) कार्यकारी संचालक, म.रा. सहकारी साखर कारखाना संघ, मुंबई ४०० ०२५.
- ९) कार्यकारी संचालक, वेस्ट इंडियन शुगर मिल असो.पुणे-५.
- १०) ऊस विशेषज्ञ, मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र, पाडेगांव, ता.फलटण जि. सातारा.
- ११) जिल्हाधिकारी
१) सिधुदुर्ग २) नाशिक ३) धुळे ४) नंदूरबार ५) जळगांव ६) पुणे ७) सोलापूर
८) अहमदनगर ९) सातारा १०) सांगली ११) कोल्हापूर १२) औरंगाबाद १३) जालना
१४) बीड १५) लातूर १६) उस्मानाबाद १७) नांदेड १८) परभणी १९) हिंगोली
२०) बुलढाणा २१) अमरावती २२) यवतमाळ २३) वर्धा २४) नागपूर २५) भांडारा २६) गोंदिया
- १२) कार्यासन अधिकारी, विप्र १,२,३,६,,१४, कृषि-७ व नियोजन, कृषि आयुक्तालय, म.रा.पुणे-१
- १३) कार्यासन अधिकारी, नि. व गु.नि.- ५ कृषि आयुक्तालय, म.रा.पुणे-१

परिशिष्ट-१

कृति आराखडयातर्गत ऊस विकास योजना सन २०१२-१३ कार्यक्रम

(रु. लाखात)

अ.क्र.	बाब	परिमाण	अनुदान दर	भौतिक	आर्थिक	केंद्र	राज्य	एकूण
				लक्ष्य	तरतूद			
१	आधुनिक तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिके	संख्या	रु.७,५००/-प्रति०.५० हे.	९,३३४	७००.०५	५२५.०४	१७५.०१	७००.०५
२	बेणे उत्पादन कार्यक्रम							
	अ) पायाभूत बेणे उत्पादन	हेक्टर	किमतीच्या १० टक्के जास्तीत जास्त रु.४,०००/-प्रति हेक्टर.	१८००	७२.००	५४.००	१८.००	७२.००
	ब) प्रमाणित बेणे उत्पादन	हेक्टर	किमतीच्या १० टक्के जास्तीत जास्त रु.२,०००/-प्रति हेक्टर	१८०००	३६०.००	२७०.००	९०.००	३६०.००
३	मनुष्यबळ विकास कार्यक्रम							
	अ) अधिकारी/कर्मचारी प्रशिक्षण	संख्या	रु. २०,०००/ प्रति वर्ग /३० प्रशिक्षणार्थी/३ दिवस	३९	७.८०	५.८५	१.९५	७.८०
	ब) मॉडेल फार्म/ संशोधन संस्थाना भेटी (शेतक-यांच्या सहली)	संख्या	खर्चाच्या ५० टक्के जास्तीत जास्त रु.५०,०००/-मर्यादेत प्रति सहल (४० शेतकरी)	४२	२१.००	१५.७५	५.२५	२१.००
४	सुक्ष्म मुलद्रव्ये पुरवठा	हेक्टर	किमतीच्या ५० टक्के रु. १,००० प्रति हेक्टर मर्यादेपर्यंत	३५०००	३५०.००	२६२.५०	८७.५०	३५०.००
	अ) इतर सुक्ष्म मुलद्रव्ये	हेक्टर	किमतीच्या ५० टक्के रु. १,००० प्रति हेक्टर मर्यादेपर्यंत	२२०००	२२०.००	१६५.००	५५.००	२२०.००
	ब) जिप्सम	हेक्टर	किमतीच्या ५० टक्के रु. १,००० प्रति हेक्टर मर्यादेपर्यंत	२००००	२००.००	१५०.००	५०.००	२००.००
५	ऊस पिकासाठी हिरवळीचे खत/पाचट खताचा वापर	हेक्टर	किमतीच्या ५० टक्के रु. १,००० प्रति हेक्टर मर्यादेपर्यंत	२००००	२००.००	१५०.००	५०.००	२००.००
	नाविन्यपूर्ण बाबी							
	शेतक-यांच्या शेती शाळा	संख्या	रु.१७,०००/ प्रति शेती शाळा/३० प्रशिक्षणार्थी	२६०	४४.१५	३३.११	११.०४	४४.१५
	एकूण कार्यक्रम				१९७५.००	१४८१.२५	४९३.७५	१९७५.००

कृती आराखडयांतर्गत ऊस विकास कार्यक्रम
(सन २०१२-१३ मार्गदर्शक सूचना (केंद्र हिस्सा ७५% : राज्य हिस्सा २५%))

(१) प्रस्तावना :-

ऊस पीक हे महाराष्ट्रातील महत्वाचे नगदी पीक आहे. किंबहुना ग्रामीण महाराष्ट्रातील सहकाराच्या माध्यमातून आर्थिक, सामाजिक व शैक्षणिक परिवर्तनाचे प्रतिक आहे. ऊसाच्या वाढीस लागणारे अनुकूल हवामान राज्यात उपलब्ध आहे. महाराष्ट्र राज्य आज देशात साखर उत्पादन व साखर उता-याबाबत आघाडीवर आहे. परंतु सरासरी प्रती हेक्टरी ऊस उत्पादनाचे चित्र मात्र आशादायक नाही. ऊस उत्पादन वाढविण्यासाठी प्रगत ऊस शेती तंत्रज्ञान जास्तीतजास्त शेतक-यांपर्यंत पोहचविणे अगत्याचे आहे. शेतीला आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड दिल्यास तसेच उत्पादन खर्च कमी केल्यास शेतक-यांना ऊस पिकातून शाश्वत व जास्त उत्पादन मिळू शकते.

राज्यात जवळपास सरासरी ८.८२ लाख हेक्टर क्षेत्र या पिकाखाली असून पिकाची सरासरी उत्पादकता ८१ मे.टन प्रती हेक्टर आहे. सन २०११-१२ मध्ये ऊस पिकाचा उत्पादन खर्च कमी करून उत्पादकतेत वाढ करण्याच्या दृष्टीने राज्यात कृती आराखडयांतर्गत केंद्र पुरस्कृत ऊस विकास कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे. सदर उद्दिष्ट साध्य करण्याच्या दृष्टीने योजनांतर्गत पुढील विविध बाबींवर लक्ष केंद्रीत करण्यात आले आहे.

- १) प्रात्यक्षिके आयोजन
- २) बेणे उत्पादन कार्यक्रम
- ३) मनुष्यबळ विकास कार्यक्रम
- ४) मॉडेल फार्म/संशोधन संस्थाना भेटी (शेतक-यांच्या सहली)
- ५) हिरवळीचे खत, पाचटाचे खत व जिप्समचा वापर

ही योजना राज्यात एकूण अंतर्भूत २६ जिल्ह्यामध्ये राबवण्यात येणार आहे त्याच तपशिल पुढीलप्रमाणे आहे.

१) सिधुदुर्ग	२) नाशिक	३) धुळे	४) नंदूरबार	५) जळगांव	६) पुणे	७) सोलापूर
८) अहमदनगर	९) सातारा	१०) सांगली	११) कोल्हापूर	१२) औरंगाबाद	१३) जालना	१४) बीड
१५) लातूर	१६) उस्मानाबाद	१७) नांदेड	१८) परभणी	१९) हिंगोली	२०) बुलढाणा	२१) अमरावती
२२) यवतमाळ	२३) वर्धा	२४) नागपूर	२५) भांडारा	२६) गोंदिया		

(२) योजनेची उद्दिष्टे :-

- १) ऊसाच्या उत्पादन खर्चात कपात करून उत्पादकता वाढविणे.
- २) दर्जेदार बेण्याच्या वापरास प्रोत्साहन देणे व बेणे निर्मितीसाठी कृषि विद्यापीठे, वसंतदादा साखर संस्था, साखर कारखाने यांच्या मार्फत कार्यक्रम राबविणे.
- ३) तंत्रज्ञान प्रसारासाठी शेतकरी व कर्मचारी यांना प्रशिक्षण देणे.
- ४) विकसित तंत्रज्ञानाच्या प्रसारासाठी क्षेत्रिय प्रात्यक्षिके आयोजित करणे.
- ५) जैविक कीड नियंत्रणावर भर देऊन पिक संरक्षण उपाय योजना करणे.

(३) ऊस पिकाच्या उत्पादकता वाढीतील उणिवा विस्तार माध्यमातून दूर करण्याच्या दृष्टीने नियोजित उपाय योजना :-

- १) ऊस बेणे उत्पादनाची साखळी तयार करणे व दर्जेदार बेण्याचा वापर वाढविणे.
- २) ऊस पिकाची शास्त्रीय पध्दतीने लागवड करणे.
- ३) शेतकरी व कर्मचारी यांचे ज्ञान अद्यावत करण्यासाठी प्रशिक्षणे व प्रात्यक्षिके आयोजित करणे.
- ४) आयपीएम व सेंद्रिय शेती संकल्पनेद्वारे शाश्वत ऊस लागवड करणे.
- ५) जैविक औषधे व खते यांस प्रोत्साहन देणे.
- ६) ऊस पिकात आंतर पीक घेण्यास प्रोत्साहन देणे.
- ७) पाण्याची बचत करण्यासाठी सूक्ष्म सिंचन पध्दतीस प्रोत्साहन देणे.

- ८) चिबड झालेल्या जमिनीच्या सुधारणेसाठी जिप्समचा वापर, हिरवळीचे खत व पाचटाचे खत यांचा वापर वाढविणे.
- ९) शेतातील सेंद्रिय अवशेषांचा उपयोग करणे.
- १०) ऊस पिकाची योग्य पध्दत विकसित करणे.

योजनेतील घटक :-

१) तंत्रज्ञान प्रसार प्रात्यक्षिके (७५% केंद्र हिस्सा व २५ % राज्य हिस्सा) (जि.अ.कृ.अ.) :

भारतीय कृषी अनुसंधान परिषद, कृषि विद्यापीठे व संशोधन संस्थांनी विकसित केलेले तंत्रज्ञान प्रसारासाठी प्रात्यक्षिके हे शेतक-यांकरिता एक प्रभावी माध्यम आहे. ऊस लागवडीमध्ये योग्य हवामान, योग्य जमिनीचा वापर, दर्जेदार बेण्याचा वापर, बीज प्रक्रिया, एक डोळा, २ डोळे, पट्टा पध्दत, दोन सरी पध्दत, पाचटाचे सेंद्रिय खतात रूपांतर, जैविक किड नियंत्रण, एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन, आंतर पीक, सिंचन व्यवस्थापन, सूक्ष्म मूलद्रव्याचा वापर, इ. तंत्रज्ञानाचा अवलंब करून ऊस पिकाची उत्पादकता वाढविणे शक्य आहे. त्यासाठी विकसित तंत्रज्ञान प्रसारासाठी प्रात्यक्षिके आयोजित करावीत. आपल्या क्षेत्रातील ऊस उत्पादनाच्या प्रमुख समस्या विचारांत घेऊन त्यावर प्रभावी उपाय योजना करण्यासाठी या तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून घेणे अपेक्षित आहे. प्रात्यक्षिके प्रगतशिल शेतकरींच्या क्षेत्रावर घ्यावीत. शक्यतो सदरची प्रात्यक्षिके कमी उत्पादकता असलेल्या भागात घेण्यात यावीत.

कृषि विद्यापीठांनी शिफारस केलेल्या निविष्टा (Critical Inputs) खरेदीसाठी प्रति ०.५ हेक्टर साठी रु.७५००/- प्रति प्रात्यक्षिक अनुदान देय राहिल. त्याच प्रमाणे खोडवा व्यवस्थापन ०.५ हेक्टर प्रात्यक्षिकांसाठी रु.५०००/- प्रति प्रात्यक्षिक अनुदान देय राहिल.

पीक प्रात्यक्षिकासाठी कोणत्या तंत्रज्ञानाचा वापर करावा यासाठी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी स्तरावर एका समितीची गठन करण्यात यावे, त्यामध्ये उपविभागीय कृषि अधिकारी, संबंधित कारखान्याचे ऊस विकास अधिकारी, कृषि विद्यापीठाचे तज्ञाचा समावेश असावा. त्यानुसार पीक प्रात्यक्षिकासाठी निविष्टा अंतिम करण्यात याव्यात.

प्रात्यक्षिकांत केवळ कृषि विद्यापीठांनी शिफारस केलेल्या निविष्टांचाच उपयोग करावा. इतर शिफारस न केलेल्या निविष्टांचा परस्पर वापर केल्यास त्याची रक्कम वसूल केली जाईल, याची नोंद घ्यावी. या प्रात्यक्षिकाशेजारी त्याच्या तुलनेसाठी शेतकरी करीत असलेल्या पारंपारिक पध्दतीने तेवढ्याच क्षेत्राचा कन्ट्रोल प्लॉट घ्यावा व दोन्ही प्लॉटच्या पिकाच्या लागवडीपासून वापरलेल्या निविष्टांच्या व इतर सर्व बाबींच्या नोंदी ठेवाव्यात. त्यासाठी झालेल्या खर्चाची नोंद व प्रात्यक्षिक क्षेत्रातून आलेल्या उत्पादनाची सांख्यिकी पध्दतीने नोंद ठेवणे आवश्यक राहिल. प्रात्यक्षिकास परिसरातील शेतक-यांच्या ऊस पिकाच्या वेगवेगळ्या वाढीच्या अवस्थेत भेटी आयोजित करून शेतक-यांना तुलनात्मक फरक दाखवावा. प्रत्येक प्रात्यक्षिकामध्ये ठळकपणे दिसेल अशारितीने फलक लावावा व त्यावर प्रात्यक्षिकाबाबत सविस्तर तपशिल लिहावा.

प्रात्यक्षिकाचे यशस्वी आयोजनासाठी तसेच शेतक-यांना घावयाच्या मार्गदर्शनासाठी एका चमूची नियुक्ती करावी. आयोजित केलेल्या प्रात्यक्षिकास तालुका कृषि अधिकारी, उप विभागीय कृषि अधिकारी, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी, विभागीय कृषि सह संचालक यांनी भेट देऊन मार्गदर्शन करावे. एकाच प्रात्यक्षिकास सर्व वरिष्ठ अधिका-यांनी भेटी न देता जास्तीत जास्त प्रात्यक्षिकास मार्गदर्शनपर भेटी होतील, असे नियोजन करावे.

कृषि विभागामार्फत घेण्यात येणा-या प्रात्यक्षिकांसाठी निविष्टांची खरेदी कृषि आयुक्तालयाच्या गुणवत्ता व नियंत्रण कक्षाकडून निर्गमित केलेल्या सूचनांनुसार करण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत प्रात्यक्षिकाचे अनुदान रोखीने लाभधारकास अदा करण्यात येऊ नये. प्रात्यक्षिकात मृद चाचणी ही बाब बंधनकारक राहिल व त्याची तपासणी फी प्रात्यक्षिकाच्या अनुदानातून अदा करता येईल.

प्रात्यक्षिकांबाबत अभिलेख खालील प्रपत्रात नोंदवावे.

गाव :

प्रात्यक्षिक प्लॉटचे क्षेत्र :

लाभार्थीचे नाव :

कन्ट्रोल प्लॉटचे क्षेत्र :

सर्वे/गट नंबर :

अ.क्र.	निवडलेली बाब/घटक	स्थानिक पध्दत (कन्ट्रोल प्लॉट)	त्यानुसारचा खर्च	सुधारित पध्दत प्रात्यक्षिक क्षेत्र	त्यानुसारचा खर्च	कमी/अधिक खर्च	संभाव्य कारणे
१	२	३	४	५	६	७	८

प्रस्तावित प्रात्यक्षिक क्षेत्रात ऊस उत्पादकतेचे उद्दिष्ट हे सद्यस्थितीतील ऊस उत्पादकतेपेक्षा २५ टन जादा (प्रति प्रात्यक्षिक ०.५ हेक्टर) याप्रमाणे ठरविण्यात यावे.

२) बेणे उत्पादन कार्यक्रम :-

उत्ती संवर्धन पध्दतीने तयार केलेली रोपे शुध्द, निरोगी व अनुवशीक रित्या शुध्द असतात. उत्ती संवर्धित रोपे पायाभूत बेणेमळा तयार करण्यासाठी वापरावीत. योग्य प्रकारे कणखर केलेली (HARDNING केलेले) रोपे बेणेमळा लावण्यासाठी वापरली असता रोपांचे शेतावर जगण्याचे प्रमाण ९८ ते १०० टक्के असते. उत्ती संवर्धित रोपांपासून पायाभूत बेणेमळा तयार केला असता पारंपारिक पध्दतीने (उसाच्या टिप-या लावून) लावलेल्या बेणेमळ्याच्या तुलनेत २ ते २.५ पटीने जास्त बेणे उपलब्ध होते. हे बेणे रोग व किडीपासून मुक्त असते. म्हणून अशा कणखर केलेल्या रोपांचा उपयोग तीन स्तरीय बेणेमळा योजनेत मूलभूत बेणे म्हणून करण्यात येतो.

उत्ती संवर्धित रोपांपासून वाढविलेल्या बेणे मळ्यातील बेण्याचे फायदे:-

- (१) अनुवंशिकदृष्ट्या शुध्द बेण्याची निर्मिती.
- (२) रोग व किडमुक्त बेणे
- (३) कमी क्षेत्रात, कमी खर्चात मोठ्या प्रमाणावर चांगल्या प्रतीचे बेणे निर्मिती.
- (४) पारंपारिक बेणे मळ्यापेक्षा २ ते २.५ पट जास्त बेणे निर्मिती.
- (५) बेण्याची उगवण ८ ते १० दिवसांत.
- (६) उगवण क्षमता ९५ टक्केपेक्षा जास्त.
- (७) ऊस उत्पादनात २० ते २५ टक्के आणि साखर उता-यात १५ टक्के वाढ.
- (८) पाहिजे त्या वाणाचे कारखाना क्षेत्रात नियोजन करणे सोईचे.

ऊस पिकाची उत्पादकता शुध्द निरोगी आणि चांगल्या बेण्याचा वापर केल्यास १०-१५ टक्के वाढ होवू शकते. त्यासाठी त्रिस्तरीय ऊस बेणे उत्पादन कार्यक्रम कृषि विद्यापीठे, ऊस संशोधन संस्था यांचे सहाय्याने साखर कारखाने प्रक्षेत्रावर राबवावयाचा आहे.

अ) पायाभूत बेणे उत्पादन (जि.अ.कृ.अ.) :

कृषि विद्यापीठे, वसंत दादा साखर संस्था व इतर संशोधन संस्थांकडून मूलभूत बेणे अथवा उत्ती संवर्धित रोपे प्राप्त करून घेऊन त्यापासून पायाभूत बेणे उत्पादन कार्यक्रम साखर कारखाने प्रक्षेत्रावर अथवा कार्यक्षेत्रातील शेतक-यांचे शेतावर राबवावयाचा आहे. प्रत्येक कारखाना कार्यक्षेत्रात १५ हेक्टर क्षेत्रावर पायाभूत बेणे मळा उत्पादन कार्यक्रम घ्यावयाचा आहे. त्यासाठी पायाभूत बेणे किंमतीच्या १० टक्के अथवा रु. ४०००/- प्रति हेक्टर मर्यादे पर्यन्त वाहतुक खर्चासह जे कमी असेल ते अनुदान देय राहिल. प्रत्येक कारखाना कार्यक्षेत्रात प्रस्तावित प्रकल्पासाठी १५ हेक्टर क्षेत्रावरील पायाभूत बेणे मळा कार्यक्रमासाठी रक्कम रु.६०,०००/- अनुदान तरतूद या योजनेत करण्यात आली आहे. सदरचे अनुदान शासन योजनेतून देण्यात येईल. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पायाभूत बेण्याचा स्रोत प्रमाणित करणे बंधनकारक राहिल. कार्यक्रमासाठी आवश्यक मूलभूत बेणे साखर कारखान्यांनी कृषि विद्यापीठे, वसंतदादा साखर संस्था व इतर संशोधन संस्थांकडून उपलब्ध करून घ्यावे.

या कार्यक्रमात कृषि विद्यापीठ, वसंत दादा साखर संस्था व इतर संशोधन संस्था यांनी शिफारस केलेल्या सुधारित वाणांची निवड करावी.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी/तालुका कृषि अधिकारी व संबंधित साखर कारखान्यांचे प्रतिनिधी यांनी गुणवत्तापूर्ण बेणे निर्मितीसाठी बेणे मळा क्षेत्राची किमान दोनदा संयुक्त चमुने समक्ष तपासणी करून तसे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक राहिल.

ब) प्रमाणीत बेणे :-

प्रत्येक साखर कारखाना कार्यक्षेत्रात गतवर्षी लागवड केलेल्या १४ हेक्टर क्षेत्रातून उत्पादित होणा-या पायाभूत बेण्यापासून १४० हेक्टर क्षेत्रावर प्रमाणित बेणे मळा उत्पादन कार्यक्रम घ्यावयाचा आहे. प्रमाणित बेणे मळा उत्पादन कार्यक्रमासाठी बेणे किमतीच्या १० टक्के अथवा रु.२०००/- प्रति हेक्टर मर्यादेपर्यंत वाहतुक खर्चासह जे कमी असेल ते अनुदान देय राहिल. कारखाना कार्यक्षेत्रात १४० हेक्टर क्षेत्रावरील प्रमाणित बेणेमळा कार्यक्रमासाठी रक्कम रुपये २.८० लाख अनुदान तरतूद या योजनेत करण्यात येत आहे. सदर अनुदान शासनामार्फत देण्यात येईल. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी पायाभूत बेण्याचा स्रोत प्रमाणीत करणे बंधनकारक राहिल.

या कार्यक्रमात कृषि विद्यापीठ, व्हि.एस.आय व इतर संशोधन संस्था यांनी शिफारस केलेल्या सुधारित वाणांची निवड करावी.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी/तालुका कृषि अधिकारी व संबंधित साखर कारखान्यांचे प्रतिनिधी यांनी गुणवत्तापूर्ण बेणे निर्मितीसाठी बेणे मळा क्षेत्राची किमान दोनदा संयुक्त चमुने समक्ष तपासणी करून तसे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक राहिल.

उत्ती संवर्धन पध्दतीने तयार केलेली रोपे तीन स्तरीय बेणेमळा योजनेत मूलभूत बेणे म्हणून वापरल्यास त्यापासून उत्पादित पायाभूत व प्रमाणीत बेणे मळयास वरील प्रमाणे अनुदान देय राहिल.

३) मनुष्य बळ विकास कार्यक्रम (जि.अ.कृ.अ.) :-

अ) विस्तार सेवकांचे प्रशिक्षण (अधिकारी/कर्मचारी प्रशिक्षण)

प्रस्तावित योजनेत प्रत्येक कारखाना कार्यक्षेत्रात १००० हेक्टर क्षेत्राच्या प्रकल्पासाठी ३० विस्तार सेवकांची समन्वयक म्हणून योजना अंमलबजावणीसाठी निवड साखर कारखान्यांमार्फत करण्यात यावी. या विस्तार सेवकांना नविन संशोधन/तंत्रज्ञान प्रशिक्षणाद्वारे अवगत करणे हा या मागचा उद्देश आहे. त्यासाठी क्षेत्रिय स्तरावर जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी हंगामपूर्व प्रशिक्षणे आयोजित करावीत. प्रति प्रशिक्षण वर्ग ३० विस्तार सेवक याप्रमाणे ३ दिवसांच्या कालावधीसाठी रु.२०,०००/- आर्थिक तरतूद देय राहिल. उपरोक्त प्रमाणे ऊस वाढीच्या कालावधीत दोन प्रशिक्षणे आयोजित करावयाची असून, सदर प्रशिक्षणावरील खर्च शासनामार्फत अदायगी करण्यात येईल. सदर प्रशिक्षणे रामेती, कृषि विद्यापीठे, वसंतदादा साखर संस्था, कृषि विज्ञान केंद्रे व कृषि चिकित्सालये अथवा कारखाना प्रशिक्षण केंद्रावर तज्ञांच्या मदतीने घेण्यात यावीत.

सदरचे प्रशिक्षण प्रशिक्षित शिक्षकांमार्फत देण्यात यावे. सदर प्रशिक्षणासाठी खालीलप्रमाणे बाबनिहाय खर्चचा तपशिल पुढील प्रमाणे देण्यात येत असून त्याप्रमाणे खर्च करण्यात यावा.

अ.क्र	घटक	रक्कम (रु.)
१	व्याख्यात्यांना मानधन (रु.४५०/- प्रति व्याख्यान प्रमाणे) ९ व्याख्यान्ने	४०५०
२	प्रशिक्षण साहित्य, स्टेशनरी, छपाई, प्रसिध्दि इत्यादी.	२५००
३	भोजन, नाष्टा, निवास व्यवस्था (३ दिवसांसाठी) (रु.९०/- प्रति दिन X प्रशिक्षणार्थिधरून ४० लोकांसाठी X २.५ दिवस)	९,०००
४	दृकश्राव साधने, इतर साहित्य गरजेप्रमाणे	१५००
५	इंधन व प्रशिक्षणासाठीच्या प्रक्षेत्रावरील भेटी वाहन भाडे व त्या अनुषंगाने येणारा	२९५०

किरकोळ खर्च	
एकूण	२०,०००/-

सदर प्रशिक्षणासाठी केंद्र शासनाच्या आर्थिक निकषा प्रमाणे प्रती प्रशिक्षण वर्ग ३० प्रशिक्षणार्थीना ३ दिवसांच्या कालावधीसाठी रु.२०,०००/- आर्थिक तरतूद देय आहे.

ब) शेतक-यांच्या शेतीशाळा (एफएफएस) :- (जि.अ.कृ.अ.)

शेतक-यांना प्रत्यक्ष क्षेत्रावर ऊस पिकाच्या संपूर्ण हंगामात पीकाच्या वाढीच्या प्रमुख अवस्थेत पीक उत्पादन व पीक संरक्षणाच्या विविध घटकांबाबत प्रशिक्षण देण्यात येईल. यापूर्वी मनुष्यबळ विकास कार्यक्रमाद्वारे प्रशिक्षित झालेले कर्मचारी/शेतकरी/इतर संस्थांचे प्रतिनिधी हे प्रशिक्षकाचे काम करतील. प्रत्येक शेतीशाळेसाठी असे दोन प्रशिक्षक राहतील. प्रत्येक शेतीशाळेत ३० शेतक-यांना प्रशिक्षण देण्यात येईल. प्रशिक्षणात सहभागी शेतक-यांपैकी एखाद्या शेतक-याचे २ हेक्टर क्षेत्र ऊस लागवडी करता घेऊन त्यावर प्रात्यक्षिक घेण्यात यावे. हे प्रशिक्षण संशोधनावर आधारित शेतक-यांचे प्रत्यक्ष सहभागाने व कृतिद्वारे अनुभव या तत्वावर आधारित राहिल. शेतीशाळांचा अभ्यासक्रम हा स्थानिक गरजेनुसार राहिल. प्रत्येक शेतीशाळेत प्रशिक्षणार्थी सहभागी शेतकरी स्वतः प्रयोगात सहभाग घेतील व प्रात्यक्षिकांचे तुलनेसाठी स्थानिक पध्दतीप्रमाणे घेतलेल्या पिकाचा प्लॉट ही निरीक्षणे नोंदविण्यासाठी ठेवला जाईल. शेतीशाळेच्या एकूण कालावधीत २० प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करण्यात यावेत. कृषि पर्यावरण पध्दती विज्ञान एॅगो-इको सिस्टिम ऍनालीसीस (AES) ही शेतीशाळेची एक प्रमुख पायाभूत बाब असून त्या आधारे सहभागी शेतकरी पीक व्यवस्थापनाचे निर्णय घेतील. शेतीशाळेच्या प्रशिक्षणाद्वारे सहभागी शेतकरी भविष्यात ऊस पीक उत्पादनाचे व व्यवस्थापनाचे निर्णय घेण्यास सक्षम होतील असे अपेक्षित आहे. शेतक-यांच्या शेतीशाळा ही बाब राबविणे अपरिहार्य राहिल व त्याची यशोगाथा सादर करण्यात यावी. शेतक-यांच्या शेतीशाळा आयोजित करणेसाठीच्या मार्गदर्शक सुचना आयुक्तालयाचे पत्र क्र न.पि./उवियो/शेतीशाळा मा.सू./२३५/विप्र४/०५, दि.०२/०८/२००५ अन्वये जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी व विभागीय कृषि सहसंचालक यांना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत, त्या प्रमाणे शेतीशाळा आयोजित करण्यात याव्यात. शासन निर्णय क्र.रोजगार १००४/प्र.क्र.७९/१३ अं, दिनांक १८/०८/२००५ नुसार शेतीशाळेसाठी लागणारे साहित्य बेरोजगार सेवा सहकारी संस्थामार्फत खरेदी करण्यास हरकत नाही.

प्रति शेतीशाळा अनुदानाचा दर रु.१७,०००/- राहिल. त्यामध्ये खालील बाबीचा अंतर्भूत राहिल:

अ.क्र.	खर्चाची बाब	रक्कम (रु.)
१	रु.७५/- प्रति प्रशिक्षण वर्ग प्रति प्रशिक्षक प्रमाणे दोन प्रशिक्षकांसाठी प्रशिक्षण वर्गाकरिता मानधन	३०००.००
२	जिल्हा स्तर संनियंत्रणासाठी मानधन(दोन भेटीसाठी)	३००.००
५	साहित्य खरेदी	४०००.००
६	चहा/नाष्टा खर्च (रु.१००० प्रति प्रशिक्षणार्थी प्रति प्रशिक्षणवर्ग, १९ वर्गासाठी २७ व्यक्तिकरिता)	६०००.००
७	प्रक्षेत्र दिन खर्च	२७००.००
८	छपाई स्टेशनरी इत्यादी	१०००.००
	एकूण	१७०००.००

याप्रमाणे कारखाना प्रकल्पात दोन शेतीशाळा आयोजित करावयाच्या असून यासाठी येणारा खर्च रक्कम रु.३४०००/- तरतूद शासनमार्फत उपलब्ध करून देण्यात येईल.

क) आदर्श ऊस शेती फॉर्म व संशोधन संस्थाना भेटी (शेतकरी सहली) :- जि.अ.कृ.अ.

ऊस उत्पादकता वाढीच्या अनुषंगाने कृषि विद्यापीठ व कृषि संशोधन संस्था तसेच सहकारी साखर कारखाने यांचे प्रक्षेत्रावर विविध तंत्रज्ञानावर आधारित प्रात्यक्षिक प्रयोग घेतले जातात. सदर प्रात्यक्षिक प्रयोगातील दृष्य परिणाम प्रत्यक्षात शेतात पाहून अद्ययावत तंत्रज्ञानाचा अवलंब करण्याची भूमिका शेतक-यांच्यामध्ये वाढते व या तंत्रज्ञानाचा प्रसार जलद गतीने होण्यासाठी मदत होते. यासाठी प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्रातील सहभागी लाभार्थींना अशा प्रात्यक्षिक प्रयोगाच्या क्षेत्रास समक्ष भेटी घडवून आणल्यास त्यांना ऊस पिकाच्या आधुनिक तंत्रज्ञान लागवडीची प्रत्यक्ष माहिती होऊ शकेल व त्याचा वापर स्वतःच्या शेतात करून पिकाची उत्पादकता वाढीस मदत होईल. सदर सहलीमध्ये राज्यातील व राज्या बाहेरील प्रगतशील ऊस उत्पादक शेतक-यांचे आदर्श ऊस शेती फॉर्म तसेच ऊस संशोधन संस्था यांना भेटी घावयाच्या असून त्यासाठी ४० ऊस उत्पादक शेतक-यांच्या गटास खर्चाच्या ५० टक्के अनुदानावर जास्तीत जास्त रुपये ५०,०००/- मर्यादेपर्यंत यापैकी जे कमी असेल ते अनुदान उपलब्ध करून देण्यात येईल. याप्रमाणे प्रत्येक कारखाना कार्यक्षेत्रात प्रस्तावित प्रकल्प क्षेत्रातील सहभागी लाभार्थींमधून ४० शेतक-यांच्या गटासाठी एक याप्रमाणे एक सहल प्रति वर्ष आयोजित करावयाची आहे. यासाठी प्रति कारखाना एकत्रित रक्कम रुपये ०.५० लाख शासनामार्फत योजनेतून अनुदान अदायगी करण्यात येईल.

३) जमिन सुधारणा

अ) सुक्ष्म अन्नद्रव्यांचा पुरवठा :- (जि.अ.कृ.अ.)

अधिक उत्पादन देणार्या सुधारीत वाणांचा वापर, सेंद्रिय खतांचा अत्यल्प व अनियमित वापर, रासायनिक खतांचा असंतुलित वापर, सुक्ष्म अन्नद्रव्ययुक्त खतांचा अत्यल्प वापर, जमिनीला विश्रांती न देणे, पिकांची योग्य फेरपालट न करणे, नेहमी एका जमीनीतून एकाच पिकाचे उत्पादन घेणे, जमीनीचा सामु जास्त असणे, मुक्त चुन्याचे प्रमाण जास्त असणे, इत्यादी अनेक कारणामुळे सुक्ष्म अन्नद्रव्यांची जमीनीमध्ये उपलब्धता कमी जाणवते व त्याच्या कमतरतेमुळे पीकवाढीवर अनिष्ट परिणाम दिसून येतो. पर्यायाने ऊस व साखर उत्पादनात घट येते. मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र, पाडेगांव येथे सुक्ष्म मुलद्रव्याबाबतच्या झालेल्या संशोधनावरून असे आढळून आले आहे की महाराष्ट्रातील ऊसाखालील जमीनीमध्ये जस्त, लोह, मॅगनेझ आणि बोरॉन या चार सुक्ष्म मुलद्रव्यांची प्रकर्षाने कमतरता जाणवते.

जस्त युक्त खतांचा वापर

मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र, पाडेगांव येथे झालेल्या संशोधनाच्या निष्कर्षावरून असे दिसून आले की, जस्तांची कमतरता असलेल्या जमीनीत ऊस लागवड करताना प्रति हेक्टरी २० किलो झिंक सल्फेट शेणखतात मुरवून दिल्यास ऊस उत्पादनात भरघोस वाढ होते. खोडवा पिकास देखिल २० किलो झिंक सल्फेट प्रति हेक्टरी वापरल्यास उत्पादन वाढते.

किंवा झिंक सल्फेट ०.५ ते १.०% (१० लिटर पाण्यात ५० ते १०० ग्रॅम झिंक सल्फेट) १५ ते २१ दिवसांच्या अंतराने आवश्यकतेनुसार २ ते ३ वेळा फवारल्यास फायद्याचे दिसून आले आहे. खारवट- चोपण जमीनीत किंवा खारवट पाणी असल्यास प्रति हेक्टरी २० किलो झिंक सल्फेट वापरावे.

लोहयुक्त खतांचा वापर

मध्यवर्ती ऊस संशोधन केंद्र पाडेगांव येथिल संशोधनावरून, लोहाची कमतरता असणार्या जमीनीत नविन लागवडी केलेल्या व खोडवा ऊसाला प्रत्येकी २५ किलो फेरस सल्फेट प्रती हेक्टरी शेण खतात मिसळून दिल्यास ऊस उत्पादनात भरीव वाढ झाल्याचे दिसून आले आहे.

किंवा फेरस सल्फेट ०.५ ते १% (१० लिटर पाण्यात ५० ते १०० ग्रॅम फेरस सल्फेट) १५ ते २१ दिवसांच्या अंतराने २ ते ३ वेळा फवारल्यास ऊस उत्पादन वाढल्याचे दिसून आले.

तसेच खारवट-चोपण जमीन किंवा पुरबुढीत क्षेत्राच्या ठिकाणी हेक्टरी ५० किलो फेरस सल्फेट वापरल्यास ऊस उत्पादन व साखर उतारा वाढल्याचे दिसून आले आहे.

मंगलयुक्त खतांचा वापर

ज्या जमीनीत मंगलची कमतरता आहे अशा जमीनीत प्रति हेक्टरी १० किलो मॅंगनिझ सल्फेट वापरावे किंवा मॅंगनिझ सल्फेट ०.५ ते १.०% (१० लिटर पाण्यात ५० ते १०० ग्रॅम मॅंगनिझ सल्फेट) तिघतेच्या द्रावणाच्या गरजेनुसार २ ते ३ फवारण्या कराव्यात.

बोरॉन युक्त खतांचा वापर

बोरॉनची कमतरता असल्यास ऊस पिकासाठी ५ किलो बोरॅक्स प्रति हेक्टरी वापरावे किंवा बोरॅक्स ०.२ ते ०.५ % (१० लिटर पाण्यात २० ते ५० ग्रॅम बोरॅक्स) तिघतेच्या द्रावणाची आवश्यकतेनुसार २ ते ३ वेळा फवारणी करावी.

सुक्ष्म अन्नद्रव्य वापरासंबंधी महत्वाच्या बाबी.

- १) माती परिक्षण अहवालानुसारच सुक्ष्म मूलद्रव्यांच्या कमतरतेवर उपाययोजना कराव्यात.
- २) ऊसासाठी शिफारस केल्याप्रमाणेच सुक्ष्म अन्नद्रव्ययुक्त खतांचा वापर करावा.
- ३) तृणधान्य पिके तांबे व जस्त जास्त प्रमाणात शोषतात तर कडधान्य पिके बोरॉन व मॉलिब्डेनम जास्त प्रमाणात शोषतात म्हणून कडधान्य व तृणधान्य पिकांची फेरपालट करावी.
- ४) सुक्ष्म अन्नद्रव्ययुक्त खते ही शेणखतात मिसळून दिल्यास अधिक फायद्याचे ठरते.

ऊसासाठी सुक्ष्म अन्नद्रव्यांची कमतरता असणा-या जमीनीत माती परिक्षणानुसार सुक्ष्म अन्नद्रव्ययुक्त खतांचा वापर केल्यास ऊस व साखर उत्पादनात भरघोस वाढ होते.

सदर योजनेतील आवश्यक सूक्ष्म मूलद्रव्य खरेदी ही महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ व मार्केटिंग फेडरेशन यांच्याकडून करण्यात यावी. प्रस्तावीत प्रकल्पातील १००० हेक्टर क्षेत्रासाठी खरेदी किंमतीच्या ५० टक्के अथवा जास्तीत जास्त रक्कम रु. १०००/- प्रति हेक्टर यापैकी जे कमी असेल ते अनुदान देय आहे. प्रति लाभार्थी दोन हेक्टर मर्यादे पर्यंत अनुदान देय राहिल.

सुक्ष्म मूलद्रव्य ग्रेड-२ ची प्रती हेक्टरी १२.५० लिटर फवारणी खालील प्रमाणे करावी.

- १) पहिली फवारणी लावणी नंतर अथवा खोडवा ठेवल्यानंतर ६० दिवसांनी ५०० लिटर पाण्यात ५ लिटर प्रमाणे करावी.
- २) दुसरी फवारणी पहिल्या फवारणी नंतर ३० दिवसांनी ७५० लिटर पाण्यातून ७.५० लिटर मायक्रोन्युट्रीयंट ग्रेड-२ ची फवारणी करावी.

ब) जिप्समचा वापर :

प्रामुख्याने मध्यम व भारी जमिन पाण्याचे अयोग्य वापराने खराब होतात. त्यांचा सामू व मगदुर बदलतो त्यासाठी जिप्समचा वापर करून जमिनीची सुपिकता वाढविता येते.

रासायनिक खतांच्या अयोग्य वापरामुळे व पाण्याच्या अयोग्य व्यवस्थापनामुळे ऊसाखालील जमिनी चिबड बनतात. यामुळे जमिनीचा बिघाडलेला पोत सुधारण्यासाठी जिप्समचा वापर करावा. त्यामुळे जमिनीचा सामू योग्य प्रमाणात राहण्यास मदत होते. जिप्समच्या वापरामुळे जमिनीमध्ये क्षाराचे प्रमाण कमी होते व पिकाचे उत्पादन वाढते.

प्रति हेक्टरी ५०० किलो या प्रमाणात जिप्समचा वापर करावा. जिप्समच्या किमतीच्या ५० टक्के व वाहतुक खर्च पूर्ण असे एकूण रु.१०००/- प्रति हेक्टर अनुदान देय राहिल. प्रत्येक शेतकर्यावला जास्तीत जास्त २

हेक्टर क्षेत्रासाठी लागणारे जिप्सम देण्यात यावे. जिप्समचे दर, पुरवठा व वाहतुक याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना कृषि उप संचालक (गळीत धान्य/कडधान्य) यांचेकडून स्वतंत्ररित्या निर्गमित करण्यात येतील.

सन २०१०-११ मध्ये राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत १५८८ व राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत ६३१२ अशा एकूण ७९०० गांवाचा सुपिकता व सुक्ष्म मुलद्रव्याचा कमतरता अहवाल तयार करण्यात आला आहे. त्यामध्ये मृदमालेनुसार वहितीखालील क्षेत्रापैकी १० हेक्टर क्षेत्रास एक मृद नमुना याप्रमाणे मृद नमुने काढून जमिनीची क्षारता व सामु या रासनियनीक गुणधर्मासाठी त्याच बरोबर नत्र, स्फुरद व पालाश या प्रमुख आणि तांबे, लोह, मंगल व जस्त या चार सुक्ष्म मुलद्रव्याचा कमतरता अहवाल तयार करण्यात आलेला आहे. सन २०११-१२ मध्ये ज्या गांवाचा सुपिकता निर्देशांक तयार झालेला आहे. अशा गांवाचा योजनेमध्ये प्रथम प्राधान्याने समावेश करण्यात यावा.

क) हिरवळीचे खत/ जागेवर पाचटाचे खत (जि.अ.कृ.अ.स्तर):-

एकाच क्षेत्रात वारंवार ऊस पिक घेतल्याने तसेच पाण्याच्या अतिवापरामुळे जमिनीची प्रत खालावली आहे, त्यामुळे ऊसाची उत्पादकता घटत आहे. जमिनीची प्रत वारी सुधारण्यासाठी हिरवळीच्या खताचा वापर करणे आवश्यक आहे. ऊसाचे पीक लगवडीपूर्वी त्या क्षेत्रात हिरवळीचे खत पिकाची पेरणी करून ते फुलोर्या त येण्यापूर्वी नांगरून जमिनीत गाडण्याची पद्धत आहे. यासाठी प्रामुख्याने ताग, धेंचा, शेवरी किंवा चवळी इत्यादि हिरवळीचे खत पिकांची शेतात लागवड करतात.

हिरवळीची पिके वाढवून जमिनीत गाडणे, हा जमिनीचा पोत सुधारणे व जमिनीची सुपिकता वाढविण्यासाठी हिरवळीच्या खताचा वापर वाढविण्याकडे लक्ष देणे अत्यंत गरजेचे आहे. याद्वारे पिकांना सुक्ष्म अन्नद्रव्यांचा पुरवठा होण्यासही मदत होते. प्रति हेक्टरी ६० किलो ताग/धेंचा किंवा विद्यापिठाच्या शिफारसी नुसार इतर बियाणाचा हिरवळीचे खताकरिता वापर करावा. पावसाळ्याच्या सुरुवातीस जमिनीत हिरवळीच्या खताच्या पिकाची पिकाची लागवड करून पिक फुलोर्याच्या अवस्थेत असताना ते जमिनीत गाडल्यास जमिनीत सेद्रिय खताचे प्रमाण वाढते. अशा जमिनीमध्ये ऊसाची लागवड केल्यास पिकाच्या उत्पादनात वाढ होते.

ऊस पिक कालावधीत व पीक काढल्यानंतर ब-याच प्रमाणात पालापाचोळा शेतात पडतो. ऊस तोडणी नंतर बुडखे मोकळे करून पाचट सरीत लोटावे. वरती राहिलेले बुडखे धारदार कोयत्याने छाटावेत, छाटलेल्या बुडख्यावर ०.२ टक्के क्लोस्पायरीफॉस फवारणी करावी. पाचट कुजण्यासाठी पाचटावर सरीत लोटलेल्या पाचटावर प्रेस मड किंवा मळीचा वापर करावा. ८ किलो युरिया, १० किलो सुपर फॉस्फेट आणि १ किलो पाचट कुजाविणारे जिवाणु प्रति टन पाचटावर योग्य प्रमाणात पसरून जागेवर जमिनीत गाडल्यास पाचट कुजण्याची प्रक्रिया जलद गतीने होण्यास मदत होते. हिरवळीचे खत/पाचटाचे खत तयार करण्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी निविष्ठा खरेदीसाठी ५० टक्के दराने प्रति हेक्टरी रु.१०००/- यापैकी जे कमी असेल ते अनुदान देय आहे. प्रति लाभार्थी जास्तीत जास्त २ हेक्टर मर्यादेपर्यन्त हा लाभ देता येईल.

१) लाभधारकांचे वर्गीकरण :-

योजनांतर्गत लाभार्थीची निवड अल्प/अत्यल्प भू-धारकांना सर्वाधिक प्राधान्य देण्यात यावे. किमान १६.५ टक्के अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी व किमान ८.५ टक्के अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठी राहिल. तथापि स्थानिक लोकसंख्येनुसार या टक्केवारीत काही प्रमाणात बदल होऊ शकतात. एकूण लाभधारकांपैकी ३० टक्के हिस्सा महिला शेतक-यांसाठी उपलब्ध करून दिला जावा. संवर्गातील लाभधारकांना केंद्र शासनाच्या निदेशाप्रमाणे लाभ देण्यात यावा व झालेले भैतिक/आर्थिक साध्याची नोंद महिन्याच्या मासिक प्रगति अहवालात स्वतंत्र रित्या दर्शविण्यात यावी.

योजनांतर्गत ज्या लाभार्थीना या पुर्वी लाभ देण्यात आला आहे, अशा लाभार्थींच्या क्षेत्राची निवड करण्यात येवु नये व पुन्हा अनुदान दिले जाणार नाही याची खातरजमा करण्यात यावी.
या योजनेचा खर्च सन २०१२-२०१३ या वर्षाकरिता केंद्र शासनाच्या निधीची तरतूद पुढील लेखाशिर्षाखाली करण्यात आली आहे.

जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी वापरावयाचे लेखाशिर्ष

लेखाशिर्ष (केंद्र हिस्सा ७५%)
केंद्र हिस्सा - मागणी क्र. डी-३, २४०१ पीक संवर्धन, १०८ वाणिज्य पिके, १०८(०२)उस विकास, १०८(दोन)(बी)पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना, (०२)(०८) विदर्भ, मराठवाडा व खानदेश प्रदेशात उस विकास कार्यक्रम (केंद्र पुरस्कृत) (२४०१-४०५१) ३३ अर्थ सहाय्य

केंद्र हिस्साच्या प्रमाणात राज्य हिस्साची तरतूद संबंधीत जिल्ह्यांचे जिल्हाधिकारी यांचेकडुन उपलब्ध करुन घ्यावी.

योजनेचे संनियंत्रण :

योजनेच्या परिणामकारक अंमलबजावणीच्या दृष्टिने खालील टक्केवारीप्रमाणे योजना अंमलबजावणीच्या खर्चाची तपासणी करावी. तपासणी मध्ये योजनेतील सर्व बाबींचा अंतर्भाव असावा. तपासणीचा अहवाल मासिक प्रगती अहवालासोबत नियमितपणे पुढील महिन्याच्या १० तारखेपर्यन्त आयुक्तालयास पाठवावा.

अ.न	तपासणी अधिकारी	तपासणीची टक्केवारी
१	विभागीय कृषि सह संचालक	५
२	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	१
३	उप विभागीय कृषि अधिकारी	५
४	तालुका कृषि अधिकारी	१०
५	मंडल कृषि अधिकारी	२५
६	कृषि पर्यवेक्षक	५०

योजनेत सन २०११-१२ मध्ये लाभ घेतलेल्या व सन २०१२-१३ मधील वैयक्तिक लाभधारकांची यादी तालुका कार्यालय/पंचायत समिती/ जिल्हाधिकारी कार्यालयात संबंधीत कार्यालय प्रमुख/पदाधिकारी यांची मान्यता घेवुन लावण्यात यावी. तसेच निवडलेल्या लाभार्थींची यादी इंटरनेटवर प्रसिध्द करण्यात यावी. त्या अनुषंगाने आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी.

योजनेचा तिमाही खर्च/भौतिक साध्य खाली दर्शविलेल्या टक्केवारीपेक्षा कमी असणार नाही, याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी. मासिक प्रगती अहवालात दर्शविलेला खर्च भौतिक साध्याच्या प्रमाणात असावा.

अ.क्र	कालावधी	खर्चाची टक्केवारी	प्रागतिक टक्केवारी
१	जुलै ते सप्टेंबर	२०	२०
२	आक्टोबर ते डिसेंबर	४०	६०
३	जानेवारी ते मार्च	४०	१००

याबाबत सनियंत्रण विभागीय कृषि सह संचालक/जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांनी वेळोवेळी करून तसा अहवाल पाठवावा.

ही योजना यशस्वीपणे राबविण्यासाठी आयुक्त कृषि, कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) विभागीय कृषि सह संचालक, जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.

स्वाक्षरीत/-
कृषि संचालक,
(विस्तार व प्रशिक्षण),
कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
पुणे - ४११ ००५.

परिशिष्ट-२

पीपीपी प्रकल्पा अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने

अ.क्र.	जिल्हा	तालुका	साखर कारखान्यांचे नांव
१	२	३	४
१	नाशिक	मालेगांव	रावळगांव शुगर फार्म लि. रावळगांव ता मालेगांव जि नाशिक
२	अहमदनगर	श्रीगोंदा	साईकृपा शुगर मिल्स लि.देवदैठण ता श्रीगोंद
३	पुणे	इंदापुर	बारामती ऍग्रो लि. बारामती शेटफळ गडे ता इंदापुर
		दोंड	दोंड शुगर लि.आलेगांव ता दोंड श्रीनाथ म्हस्कोबा शुगर फॅक्टरी लि. पाटेठाण (राहु) ता. दोंड
४	सोलापूर	उ.सोलापुर	लोक मंगल ऍग्रो इंडस्ट्रीज लि. बिबवी दारफळ ता.उ.सोलापुर,
		द.सोलापुर	लोक मंगल शुगर ऍन्ड इथेलाॅन. लि. भडारकवटे, ता-द.सोलापुर
५	उस्मानाबाद	कळंब	नॅचरल शुगर ऍन्ड ऍलाईड इन्डस्ट्रीज लि.साईनगर, रांजणी, ता.कळंब, जि. उस्मानाबाद
६	परभणी	गंगाखेड	गंगाखेड शुगर ऍन्ड एनर्जी प्रा.लि.विजयनगर, माखणी ता. गंगाखेड जि परभणी
७	वर्धा	सेलु	महात्मा शुगर ऍन्ड पावर लि.पो.अकेली ता. सेलु
८	नागपूर	उमरखेड	पुर्ती साखर कारखाना प्रा.लि. खुरसापूर (बेला) ता.उमरेड, जि.नागपूर
९	भंडारा	मोहादी	वैनगंगा शुगर अँड पॉवर लि.देवाडा ता. मोहादी

केंद्र पुरस्कृत ऊस विकास योजना सन २०१२-१३ (कार्यक्रम)

परिशिष्ट-३

अ.क्र.	जिल्हा	सरासरी क्षेत्र मागील पाच वर्ष (हेक्टर ००)	पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने संख्या	योजनेतील सहभागी साखर कारखाने संख्या	ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्यांचे सरासरी क्षेत्र(हेक्टर ००)
१	२	३	४	५	६
१	सिंधुदुर्ग	१०	०	०	१०
ठाणे विभाग		१०	०	०	१०
२	नाशिक	३४०	१	१	०
३	धुळे	७२	०	०	७२
४	नंदुरबार	१२७	०	२	०
५	जळगाव	१३२	०	२	०
नाशिक विभाग		६७१	१	५	७२
६	अहमदनगर	१०८४	१	२९	०
७	पुणे	१०५४	३	११	०
८	सोलापुर	१४३२	२	१८	०
पुणे विभाग		३५७०	६	५८	०
९	सातारा	६१९	०	५	०
१०	सांगली	६६०	०	९	०
११	कोल्हापुर	१२३०	०	९	०
कोल्हापुर विभाग		२५०९	०	२३	०
१२	औरंगाबाद	२१७	०	०	२१७
१३	जालना	२०३	०	१	०
१४	बीड	५४८	०	०	५४८
औरंगाबाद विभाग		९६८	०	१	७६५
१५	लातूर	४४४	०	४	०
१६	उस्मानाबाद	४५१	१	४	०
१७	नांदेड	२०७	०	१	०
१८	परभणी	१५०	१	१	०
१९	हिंगोली	९३	०	२	०
लातूर विभाग		१३४५	२	१२	०
२०	बुलढाणा	१५	०	२	०
२१	अमरावती	६	०	१	०
२२	यवतमाळ	६२	०	३	०
अमरावती विभाग		८३	०	६	०
२३	वर्धा	३०	१	०	३०
२४	नागपुर	४	१	०	४
२५	भंडारा	१९	१	०	१९

२६	गोंदिया	४	०	०	४
नागपुर विभाग		५७	३	०	५७
महाराष्ट्र राज्य		९२१३	१२	१०५	९०४

परिशिष्ट-४ बाबनिहाय भौतिक व आर्थिक कार्यक्रम

अ.क्र.	जिल्हा	१. शेती प्रात्यक्षिके रु.७५००/- प्रति प्रात्यक्षिक. ०.५० हेक्टर साईज							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकूण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	९	६७.५०	९	६७.५०
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	९	६७.५०	९	६७.५०
२	नाशिक	१००	७५०.००	७०	५२५.००	०	०.००	१७०	१२७५.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	६४	४८०.००	६४	४८०.००
४	नंदुरबार	०	०.००	१३९	१०४२.५०	०	०.००	१३९	१०४२.५०
५	जळगाव	०	०.००	१३९	१०४२.५०	०	०.००	१३९	१०४२.५०
नाशिक विभाग		१००	७५०.००	३४८	२६१०.००	६४	४८०.००	५१२	३८४०.००
६	अहमदनगर	१००	७५०.००	२०२२	१५१६५.००	०	०.००	२१२२	१५९१५.००
७	पुणे	३००	२२५०.००	७६७	५७५२.५०	०	०.००	१०६७	८००२.५०
८	सोलापुर	२००	१५००.००	१२५५	९४१२.५०	०	०.००	१४५५	१०९१२.५०
पुणे विभाग		६००	४५००.००	४०४४	३०३३०.००	०	०.००	४६४४	३४८३०.००
९	सातारा	०	०.००	३४९	२६१७.५०	०	०.००	३४९	२६१७.५०
१०	सांगली	०	०.००	६२८	४७१०.००	०	०.००	६२८	४७१०.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	६२८	४७१०.००	०	०.००	६२८	४७१०.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	१६०५	१२०३७.५०	०	०.००	१६०५	१२०३७.५०
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	१९५	१४६२.५०	१९५	१४६२.५०
१३	जालना	०	०.००	७०	५२५.००	०	०.००	७०	५२५.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	४९३	३६९७.५०	४९३	३६९७.५०
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	७०	५२५.००	६८८	५१६०.००	७५८	५६८५.००
१५	लातूर	०	०.००	२७९	२०९२.५०	०	०.००	२७९	२०९२.५०
१६	उस्मानाबाद	१००	७५०.००	२७९	२०९२.५०	०	०.००	३७९	२८४२.५०
१७	नांदेड	०	०.००	७०	५२५.००	०	०.००	७०	५२५.००
१८	परभणी	१००	७५०.००	७०	५२५.००	०	०.००	१७०	१२७५.००
१९	हिंगोली	०	०.००	१३९	१०४२.५०	०	०.००	१३९	१०४२.५०
लातूर विभाग		२००	१५००.००	८३७	६२७७.५०	०	०.००	१०३७	७७७७.५०

२०	बुलढाणा	०	०.००	१३९	१०४२.५०	०	०.००	१३९	१०४२.५०
२१	अमरावती	०	०.००	७०	५२५.००	०	०.००	७०	५२५.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	२०८	१५६०.००	०	०.००	२०८	१५६०.००
अमरावती विभाग		०	०.००	४१७	३१२७.५०	०	०.००	४१७	३१२७.५०
२३	वर्धा	१००	७५०.००	०	०.००	२७	२०२.५०	१२७	९५२.५०
२४	नागपुर	१००	७५०.००	०	०.००	४	३०.००	१०४	७८०.००
२५	भंडारा	१००	७५०.००	०	०.००	१७	१२७.५०	११७	८७७.५०
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	४	३०.००	४	३०.००
नागपुर विभाग		३००	२२५०.००	०	०.००	५२	३९०.००	३५२	२६४०.००
महाराष्ट्र राज्य		१२००	९०००.००	७३२१	५४९०७.५०	८१३	६०९७.५०	९३३४	७०००५.००

अ.क्र.	जिल्हा	२. पायाभुत बेणे उत्पादन कार्यक्रम रु.४०००/- प्रति हेक्टर							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	२	८.००	२	८.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	२	८.००	२	८.००
२	नाशिक	१०	४०.००	१४	५६.००	०	०.००	२४	९६.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	१३	५२.००	१३	५२.००
४	नंदुरबार	०	०.००	२९	११६.००	०	०.००	२९	११६.००
५	जळगाव	०	०.००	२९	११६.००	०	०.००	२९	११६.००
नाशिक विभाग		१०	४०.००	७२	२८८.००	१३	५२.००	९५	३८०.००
६	अहमदनगर	१०	४०.००	४१८	१६७२.००	०	०.००	४२८	१७१२.००
७	पुणे	३०	१२०.००	१५८	६३२.००	०	०.००	१८८	७५२.००
८	सोलापुर	२०	८०.००	२५९	१०३६.००	०	०.००	२७९	१११६.००
पुणे विभाग		६०	२४०.००	८३५	३३४०.००	०	०.००	८९५	३५८०.००
९	सातारा	०	०.००	७२	२८८.००	०	०.००	७२	२८८.००
१०	सांगली	०	०.००	१३०	५२०.००	०	०.००	१३०	५२०.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	१३०	५२०.००	०	०.००	१३०	५२०.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	३३२	१३२८.००	०	०.००	३३२	१३२८.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	४०	१६०.००	४०	१६०.००
१३	जालना	०	०.००	१४	५६.००	०	०.००	१४	५६.००

१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१०२	४०८.००	१०२	४०८.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	१४	५६.००	१४२	५६८.००	१५६	६२४.००
१५	लातूर	०	०.००	५८	२३२.००	०	०.००	५८	२३२.००
१६	उस्मानाबाद	१०	४०.००	५८	२३२.००	०	०.००	६८	२७२.००
१७	नांदेड	०	०.००	१४	५६.००	०	०.००	१४	५६.००
१८	परभणी	१०	४०.००	१४	५६.००	०	०.००	२४	९६.००
१९	हिंगोली	०	०.००	२९	११६.००	०	०.००	२९	११६.००
लातूर विभाग		२०	८०.००	१७३	६९२.००	०	०.००	१९३	७७२.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	२९	११६.००	०	०.००	२९	११६.००
२१	अमरावती	०	०.००	१४	५६.००	०	०.००	१४	५६.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	४३	१७२.००	०	०.००	४३	१७२.००
अमरावती विभाग		०	०.००	८६	३४४.००	०	०.००	८६	३४४.००
२३	वर्धा	१०	४०.००	०	०.००	५	२०.००	१५	६०.००
२४	नागपुर	१०	४०.००	०	०.००	१	४.००	११	४४.००
२५	भंडारा	१०	४०.००	०	०.००	४	१६.००	१४	५६.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	१	४.००	१	४.००
नागपुर विभाग		३०	१२०.००	०	०.००	११	४४.००	४१	१६४.००
महाराष्ट्र राज्य		१२०	४८०.००	१५१२	६०४८.००	१६८	६७२.००	१८००	७२००.००

...

अ.क्र.	जिल्हा	३. प्रमाणित बेणे उत्पादन कार्यक्रम रु.२०००/- प्रति हेक्टर							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	२०	४०.००	२०	४०.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	२०	४०.००	२०	४०.००
२	नाशिक	१००	२००.००	१४४	२८८.००	०	०.००	२४४	४८८.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	१३४	२६८.००	१३४	२६८.००
४	नंदुरबार	०	०.००	२८८	५७६.००	०	०.००	२८८	५७६.००
५	जळगाव	०	०.००	२८८	५७६.००	०	०.००	२८८	५७६.००
नाशिक विभाग		१००	२००.००	७२०	१४४०.००	१३४	२६८.००	९५४	१९०८.००
६	अहमदनगर	१००	२००.००	४१७६	८३५२.००	०	०.००	४२७६	८५५२.००
७	पुणे	३००	६००.००	१५८४	३१६८.००	०	०.००	१८८४	३७६८.००
८	सोलापुर	२००	४००.००	२५९२	५१८४.००	०	०.००	२७९२	५५८४.००

पुणे विभाग		६००	१२००.००	८३५२	१६७०४.००	०	०.००	८९५२	१७९०४.००
९	सातारा	०	०.००	७२०	१४४०.००	०	०.००	७२०	१४४०.००
१०	सांगली	०	०.००	१२९६	२५९२.००	०	०.००	१२९६	२५९२.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	१२९६	२५९२.००	०	०.००	१२९६	२५९२.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	३३१२	६६२४.००	०	०.००	३३१२	६६२४.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	४०३	८०६.००	४०३	८०६.००
१३	जालना	०	०.००	१४४	२८८.००	०	०.००	१४४	२८८.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१०१८	२०३६.००	१०१८	२०३६.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	१४४	२८८.००	१४२१	२८४२.००	१५६५	३१३०.००
१५	लातूर	०	०.००	५७६	११५२.००	०	०.००	५७६	११५२.००
१६	उस्मानाबाद	१००	२००.००	५७६	११५२.००	०	०.००	६७६	१३५२.००
१७	नांदेड	०	०.००	१४४	२८८.००	०	०.००	१४४	२८८.००
१८	परभणी	१००	२००.००	१४४	२८८.००	०	०.००	२४४	४८८.००
१९	हिंगोली	०	०.००	२८८	५७६.००	०	०.००	२८८	५७६.००
लातूर विभाग		२००	४००.००	१७२८	३४५६.००	०	०.००	१९२८	३८५६.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	२८८	५७६.००	०	०.००	२८८	५७६.००
२१	अमरावती	०	०.००	१४४	२८८.००	०	०.००	१४४	२८८.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	४३२	८६४.००	०	०.००	४३२	८६४.००
अमरावती विभाग		०	०.००	८६४	१७२८.००	०	०.००	८६४	१७२८.००
२३	वर्धा	१००	२००.००	०	०.००	५६	११२.००	१५६	३१२.००
२४	नागपुर	१००	२००.००	०	०.००	७	१४.००	१०७	२१४.००
२५	भंडारा	१००	२००.००	०	०.००	३५	७०.००	१३५	२७०.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	७	१४.००	७	१४.००
नागपुर विभाग		३००	६००.००	०	०.००	१०५	२१०.००	४०५	८१०.००
महाराष्ट्र राज्य		१२००	२४००.००	१५१२०	३०२४०.००	१६८०	३३६०.००	१८०००	३६०००.००

...

अ.क्र.	जिल्हा	४. अधिकारी कर्मचारी प्रशिक्षण रु.२०,०००/- प्रति वर्ग /३० प्रशिक्षणार्थ ३ दिवस							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्ह्यातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्ह्यांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
२	नाशिक	१	२०.००	१	२०.००	०	०.००	२	४०.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००

४	नंदुरबार	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
५	जळगाव	०	०.००	१	२०.००	०	०.००	१	२०.००
नाशिक विभाग		१	२०.००	२	४०.००	२	४०.००	५	१००.००
६	अहमदनगर	१	२०.००	३	६०.००	०	०.००	४	८०.००
७	पुणे	३	६०.००	२	४०.००	०	०.००	५	१००.००
८	सोलापुर	२	४०.००	२	४०.००	०	०.००	४	८०.००
पुणे विभाग		६	१२०.००	७	१४०.००	०	०.००	१३	२६०.००
९	सातारा	०	०.००	२	४०.००	०	०.००	२	४०.००
१०	सांगली	०	०.००	२	४०.००	०	०.००	२	४०.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	२	४०.००	०	०.००	२	४०.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	६	१२०.००	०	०.००	६	१२०.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
१३	जालना	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	०	०.००	३	६०.००	३	६०.००
१५	लातूर	०	०.००	१	२०.००	०	०.००	१	२०.००
१६	उस्मानाबाद	१	२०.००	१	२०.००	०	०.००	२	४०.००
१७	नांदेड	०	०.००	०	०.००	१	२०.००	१	२०.००
१८	परभणी	१	२०.००	०	०.००	०	०.००	१	२०.००
१९	हिंगोली	०	०.००	१	२०.००	०	०.००	१	२०.००
लातूर विभाग		२	४०.००	३	६०.००	१	२०.००	६	१२०.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	१	२०.००	०	०.००	१	२०.००
२१	अमरावती	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	१	२०.००	०	०.००	१	२०.००
अमरावती विभाग		०	०.००	२	४०.००	०	०.००	२	४०.००
२३	वर्धा	१	२०.००	०	०.००	०	०.००	१	२०.००
२४	नागपुर	१	२०.००	०	०.००	०	०.००	१	२०.००
२५	भंडारा	१	२०.००	०	०.००	०	०.००	१	२०.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
नागपुर विभाग		३	६०.००	०	०.००	०	०.००	३	६०.००
महाराष्ट्र राज्य		१२	२४०.००	२०	४००.००	७	१४०.००	३९	७८०.००

अ.क्र.	जिल्हा	५. शेतकरी सहली रु.५०,०००/- प्रति सहल (४० शेतकरी)							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२	नाशिक	१	५०.००	०	०.००	०	०.००	१	५०.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
४	नंदुरबार	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
५	जळगाव	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
नाशिक विभाग		१	५०.००	२	१००.००	०	०.००	३	१५०.००
६	अहमदनगर	१	५०.००	७	३५०.००	०	०.००	८	४००.००
७	पुणे	३	१५०.००	३	१५०.००	०	०.००	६	३००.००
८	सोलापुर	२	१००.००	५	२५०.००	०	०.००	७	३५०.००
पुणे विभाग		६	३००.००	१५	७५०.००	०	०.००	२१	१०५०.००
९	सातारा	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
१०	सांगली	०	०.००	२	१००.००	०	०.००	२	१००.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	२	१००.००	०	०.००	२	१००.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	५	२५०.००	०	०.००	५	२५०.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	१	५०.००	१	५०.००
१३	जालना	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	२	१००.००	२	१००.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	०	०.००	३	१५०.००	३	१५०.००
१५	लातूर	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
१६	उस्मानाबाद	१	५०.००	१	५०.००	०	०.००	२	१००.००
१७	नांदेड	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
१८	परभणी	१	५०.००	०	०.००	०	०.००	१	५०.००
१९	हिंगोली	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
लातूर विभाग		२	१००.००	३	१५०.००	०	०.००	५	२५०.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
२१	अमरावती	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	१	५०.००	०	०.००	१	५०.००
अमरावती विभाग		०	०.००	२	१००.००	०	०.००	२	१००.००
२३	वर्धा	१	५०.००	०	०.००	०	०.००	१	५०.००

२४	नागपुर	१	५०.००	०	०.००	०	०.००	१	५०.००
२५	भंडारा	१	५०.००	०	०.००	०	०.००	१	५०.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
नागपुर विभाग		३	१५०.००	०	०.००	०	०.००	३	१५०.००
महाराष्ट्र राज्य		१२	६००.००	२७	१३५०.००	३	१५०.००	४२	२१००.००

अ.क्र.	जिल्हा	६.सुक्ष्म मुलद्रव्ये पुरवठा किमतींच्या ५० टक्के अथवा रु.१०००/- प्रति हेक्टर							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकूण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	३५	३५.००	३५	३५.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	३५	३५.००	३५	३५.००
२	नाशिक	२५०	२५०.००	२७४	२७४.००	०	०.००	५२४	५२४.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	२५५	२५५.००	२५५	२५५.००
४	नंदुरबार	०	०.००	५४९	५४९.००	०	०.००	५४९	५४९.००
५	जळगाव	०	०.००	५४९	५४९.००	०	०.००	५४९	५४९.००
नाशिक विभाग		२५०	२५०.००	१३७२	१३७२.००	२५५	२५५.००	१८७७	१८७७.००
६	अहमदनगर	२५०	२५०.००	७९५४	७९५४.००	०	०.००	८२०४	८२०४.००
७	पुणे	७५०	७५०.००	३०१७	३०१७.००	०	०.००	३७६७	३७६७.००
८	सोलापूर	५००	५००.००	४९३७	४९३७.००	०	०.००	५४३७	५४३७.००
पुणे विभाग		१५००	१५००.००	१५९०८	१५९०८.००	०	०.००	१७४०८	१७४०८.००
९	सातारा	०	०.००	१३७१	१३७१.००	०	०.००	१३७१	१३७१.००
१०	सांगली	०	०.००	२४६९	२४६९.००	०	०.००	२४६९	२४६९.००
११	कोल्हापूर	०	०.००	२४६९	२४६९.००	०	०.००	२४६९	२४६९.००
कोल्हापूर विभाग		०	०.००	६३०९	६३०९.००	०	०.००	६३०९	६३०९.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	७६८	७६८.००	७६८	७६८.००
१३	जालना	०	०.००	२७४	२७४.००	०	०.००	२७४	२७४.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१९४०	१९४०.००	१९४०	१९४०.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	२७४	२७४.००	२७०८	२७०८.००	२९८२	२९८२.००
१५	लातूर	०	०.००	१०९७	१०९७.००	०	०.००	१०९७	१०९७.००
१६	उस्मानाबाद	२५०	२५०.००	१०९७	१०९७.००	०	०.००	१३४७	१३४७.००
१७	नांदेड	०	०.००	२७४	२७४.००	०	०.००	२७४	२७४.००
१८	परभणी	२५०	२५०.००	२७४	२७४.००	०	०.००	५२४	५२४.००
१९	हिंगोली	०	०.००	५४९	५४९.००	०	०.००	५४९	५४९.००

लातूर विभाग	५००	५००.००	३२९१	३२९१.००	०	०.००	३७९१	३७९१.००
२० बुलढाणा	०	०.००	५४९	५४९.००	०	०.००	५४९	५४९.००
२१ अमरावती	०	०.००	२७४	२७४.००	०	०.००	२७४	२७४.००
२२ यवतमाळ	०	०.००	८२३	८२३.००	०	०.००	८२३	८२३.००
अमरावती विभाग	०	०.००	१६४६	१६४६.००	०	०.००	१६४६	१६४६.००
२३ वर्धा	२५०	२५०.००	०	०.००	१०६	१०६.००	३५६	३५६.००
२४ नागपुर	२५०	२५०.००	०	०.००	१५	१५.००	२६५	२६५.००
२५ भंडारा	२५०	२५०.००	०	०.००	६७	६७.००	३१७	३१७.००
२६ गोंदिया	०	०.००	०	०.००	१४	१४.००	१४	१४.००
नागपुर विभाग	७५०	७५०.००	०	०.००	२०२	२०२.००	९५२	९५२.००
महाराष्ट्र राज्य	३०००	३०००.००	२८८००	२८८००.००	३२००	३२००.००	३५०००	३५०००.००

अ.क्र.	जिल्हा	७.जिप्सम पुरवठा किमतींच्या ५० टक्के अथवा रु.१०००/- प्रति हेक्टर							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	२१	२१.००	२१	२१.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	२१	२१.००	२१	२१.००
२	नाशिक	२५०	२५०.००	१६३	१६३.००	०	०.००	४१३	४१३.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	१५१	१५१.००	१५१	१५१.००
४	नंदुरबार	०	०.००	३२५	३२५.००	०	०.००	३२५	३२५.००
५	जळगाव	०	०.००	३२६	३२६.००	०	०.००	३२६	३२६.००
नाशिक विभाग		२५०	२५०.००	८१४	८१४.००	१५१	१५१.००	१२१५	१२१५.००
६	अहमदनगर	२५०	२५०.००	४७२३	४७२३.००	०	०.००	४९७३	४९७३.००
७	पुणे	७५०	७५०.००	१७९१	१७९१.००	०	०.००	२५४१	२५४१.००
८	सोलापुर	५००	५००.००	२९३१	२९३१.००	०	०.००	३४३१	३४३१.००
पुणे विभाग		१५००	१५००.००	९४४५	९४४५.००	०	०.००	१०९४५	१०९४५.००
९	सातारा	०	०.००	८१४	८१४.००	०	०.००	८१४	८१४.००
१०	सांगली	०	०.००	१४६६	१४६६.००	०	०.००	१४६६	१४६६.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	१४६६	१४६६.००	०	०.००	१४६६	१४६६.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	३७४६	३७४६.००	०	०.००	३७४६	३७४६.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	४५६	४५६.००	४५६	४५६.००
१३	जालना	०	०.००	१६३	१६३.००	०	०.००	१६३	१६३.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	११५२	११५२.००	११५२	११५२.००

औरंगाबाद विभाग		०	०.००	१६३	१६३.००	१६०८	१६०८.००	१७७१	१७७१.००
१५	लातूर	०	०.००	६५१	६५१.००	०	०.००	६५१	६५१.००
१६	उस्मानाबाद	२५०	२५०.००	६५१	६५१.००	०	०.००	९०१	९०१.००
१७	नांदेड	०	०.००	१६३	१६३.००	०	०.००	१६३	१६३.००
१८	परभणी	२५०	२५०.००	१६३	१६३.००	०	०.००	४१३	४१३.००
१९	हिंगोली	०	०.००	३२६	३२६.००	०	०.००	३२६	३२६.००
लातूर विभाग		५००	५००.००	१९५४	१९५४.००	०	०.००	२४५४	२४५४.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	३२६	३२६.००	०	०.००	३२६	३२६.००
२१	अमरावती	०	०.००	१६३	१६३.००	०	०.००	१६३	१६३.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	४८९	४८९.००	०	०.००	४८९	४८९.००
अमरावती विभाग		०	०.००	९७८	९७८.००	०	०.००	९७८	९७८.००
२३	वर्धा	२५०	२५०.००	०	०.००	६३	६३.००	३१३	३१३.००
२४	नागपुर	२५०	२५०.००	०	०.००	८	८.००	२५८	२५८.००
२५	भंडारा	२५०	२५०.००	०	०.००	४०	४०.००	२९०	२९०.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	९	९.००	९	९.००
नागपुर विभाग		७५०	७५०.००	०	०.००	१२०	१२०.००	८७०	८७०.००
महाराष्ट्र राज्य		३०००	३०००.००	१७१००	१७१००.००	१९००	१९००.००	२२०००	२२०००.००

अ.क्र.	जिल्हा	८. हिरवळीचे खत बियाणे/ ऊस पाचट कुजविणे यासाठी किमतीच्या ५० टक्के अथवा रु.१०००/- प्रति हेक्टर							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	१९	१९.००	१९	१९.००
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	१९	१९.००	१९	१९.००
२	नाशिक	२५०	२५०.००	१४६	१४६.००	०	०.००	३९६	३९६.००
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	१३५	१३५.००	१३५	१३५.००
४	नंदुरबार	०	०.००	२९१	२९१.००	०	०.००	२९१	२९१.००
५	जळगाव	०	०.००	२९१	२९१.००	०	०.००	२९१	२९१.००
नाशिक विभाग		२५०	२५०.००	७२८	७२८.००	१३५	१३५.००	१११३	१११३.००
६	अहमदनगर	२५०	२५०.००	४२२६	४२२६.००	०	०.००	४४७६	४४७६.००
७	पुणे	७५०	७५०.००	१६०३	१६०३.००	०	०.००	२३५३	२३५३.००
८	सोलापुर	५००	५००.००	२६२३	२६२३.००	०	०.००	३१२३	३१२३.००
पुणे विभाग		१५००	१५००.००	८४५२	८४५२.००	०	०.००	९९५२	९९५२.००

९	सातारा	०	०.००	७२९	७२९.००	०	०.००	७२९	७२९.००
१०	सांगली	०	०.००	१३११	१३११.००	०	०.००	१३११	१३११.००
११	कोल्हापुर	०	०.००	१३११	१३११.००	०	०.००	१३११	१३११.००
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	३३५१	३३५१.००	०	०.००	३३५१	३३५१.००
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	४०८	४०८.००	४०८	४०८.००
१३	जालना	०	०.००	१४६	१४६.००	०	०.००	१४६	१४६.००
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१०३१	१०३१.००	१०३१	१०३१.००
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	१४६	१४६.००	१४३९	१४३९.००	१५८५	१५८५.००
१५	लातूर	०	०.००	५८३	५८३.००	०	०.००	५८३	५८३.००
१६	उस्मानाबाद	२५०	२५०.००	५८३	५८३.००	०	०.००	८३३	८३३.००
१७	नांदेड	०	०.००	१४६	१४६.००	०	०.००	१४६	१४६.००
१८	परभणी	२५०	२५०.००	१४६	१४६.००	०	०.००	३९६	३९६.००
१९	हिंगोली	०	०.००	२९१	२९१.००	०	०.००	२९१	२९१.००
लातूर विभाग		५००	५००.००	१७४९	१७४९.००	०	०.००	२२४९	२२४९.००
२०	बुलढाणा	०	०.००	२९१	२९१.००	०	०.००	२९१	२९१.००
२१	अमरावती	०	०.००	१४६	१४६.००	०	०.००	१४६	१४६.००
२२	यवतमाळ	०	०.००	४३७	४३७.००	०	०.००	४३७	४३७.००
अमरावती विभाग		०	०.००	८७४	८७४.००	०	०.००	८७४	८७४.००
२३	वर्धा	२५०	२५०.००	०	०.००	५६	५६.००	३०६	३०६.००
२४	नागपुर	२५०	२५०.००	०	०.००	८	८.००	२५८	२५८.००
२५	भंडारा	२५०	२५०.००	०	०.००	३५	३५.००	२८५	२८५.००
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	८	८.००	८	८.००
नागपुर विभाग		७५०	७५०.००	०	०.००	१०७	१०७.००	८५७	८५७.००
महाराष्ट्र राज्य		३०००	३०००.००	१५३००	१५३००.००	१७००	१७००.००	२००००	२००००.००

अ.क्र.	जिल्हा	९.शेतीशाळा रु.१६९८०/- प्रति शेती शाळा/३० प्रशिक्षणार्थी							
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		योजनेतील सहभागी साखर कारखाने कार्यक्रम		ज्या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्या जिल्हयांना सरासरी क्षेत्रा नुसार कार्यक्रम (हेक्टर ००)		एकुण	
		भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक	भौतिक	आर्थिक
१	२	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८
१	सिंधुदुर्ग	०	०.००	०	०.००	१	१६.९८	१	१६.९८
ठाणे विभाग		०	०.००	०	०.००	१	१६.९८	१	१६.९८
२	नाशिक	१	१६.९८	२	३३.९६	०	०.००	३	५०.९४
३	धुळे	०	०.००	०	०.००	२	३३.९६	२	३३.९६
४	नंदुरबार	०	०.००	४	६७.९२	०	०.००	४	६७.९२

५	जळगाव	०	०.००	४	६७.९२	०	०.००	४	६७.९२
नाशिक विभाग		१	१६.९८	१०	१६९.८०	२	३३.९६	१३	२२०.७४
६	अहमदनगर	१	१६.९८	६३	१०६९.७४	०	०.००	६४	१०८६.७२
७	पुणे	३	५०.९४	२४	४०७.५२	०	०.००	२७	४५८.४६
८	सोलापुर	२	३३.९६	३८	६४५.२४	०	०.००	४०	६७९.२०
पुणे विभाग		६	१०१.८८	१२५	२१२२.५०	०	०.००	१३१	२२२४.३८
९	सातारा	०	०.००	११	१८६.७८	०	०.००	११	१८६.७८
१०	सांगली	०	०.००	१९	३२२.६२	०	०.००	१९	३२२.६२
११	कोल्हापुर	०	०.००	१९	३२२.६२	०	०.००	१९	३२२.६२
कोल्हापुर विभाग		०	०.००	४९	८३२.०२	०	०.००	४९	८३२.०२
१२	औरंगाबाद	०	०.००	०	०.००	६	१०१.८८	६	१०१.८८
१३	जालना	०	०.००	२	३३.९६	०	०.००	२	३३.९६
१४	बीड	०	०.००	०	०.००	१५	२५४.७०	१५	२५४.७०
औरंगाबाद विभाग		०	०.००	२	३३.९६	२१	३५६.५८	२३	३९०.५४
१५	लातूर	०	०.००	८	१३५.८४	०	०.००	८	१३५.८४
१६	उस्मानाबाद	१	१६.९८	८	१३५.८४	०	०.००	९	१५२.८२
१७	नांदेड	०	०.००	२	३३.९६	०	०.००	२	३३.९६
१८	परभणी	१	१६.९८	२	३३.९६	०	०.००	३	५०.९४
१९	हिंगोली	०	०.००	४	६७.९२	०	०.००	४	६७.९२
लातूर विभाग		२	३३.९६	२४	४०७.५२	०	०.००	२६	४४१.४८
२०	बुलढाणा	०	०.००	४	६७.९२	०	०.००	४	६७.९२
२१	अमरावती	०	०.००	२	३३.९६	०	०.००	२	३३.९६
२२	यवतमाळ	०	०.००	६	१०१.८८	०	०.००	६	१०१.८८
अमरावती विभाग		०	०.००	१२	२०३.७६	०	०.००	१२	२०३.७६
२३	वर्धा	१	१६.९८	०	०.००	१	१६.९८	२	३३.९६
२४	नागपुर	१	१६.९८	०	०.००	०	०.००	१	१६.९८
२५	भंडारा	१	१६.९८	०	०.००	१	१६.९८	२	३३.९६
२६	गोंदिया	०	०.००	०	०.००	०	०.००	०	०.००
नागपुर विभाग		३	५०.९४	०	०.००	२	३३.९६	५	८४.९०
महाराष्ट्र राज्य		१२	२०३.७६	२२२	३७६९.५६	२६	४४१.४८	२६०	४४१५

(रु.हजारात)

अ.क्र.	जिल्हा	एकुण जि.अ.कृ.अ.				जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी एकुण		
		पीपीपी अंतर्गत सहभागी साखर कारखाने संख्या	योजनेतील सहभागी साखर कारखाने संख्या	या जिल्हयातील कारखाने सहभागी नाहीत त्यांचे सरासरी क्षेत्र	एकुण	केंद्र	राज्य	एकुण

		आर्थिक	आर्थिक	आर्थिक	आर्थिक	आर्थिक	आर्थिक	आर्थिक
१	२	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५
१	सिंधुदुर्ग	०.००	०.००	२२७.४८	२२७.४८	१७०.६१	५६.८७	२२७.४८
ठाणे विभाग		०.००	०.००	२२७.४८	२२७.४८	१७०.६१	५६.८७	२२७.४८
२	नाशिक	१८२६.९८	१५०५.९६	०.००	३३३२.९४	२४९९.७१	८३३.२४	३३३२.९४
३	धुळे	०.००	०.००	१३९४.९६	१३९४.९६	१०४६.२२	३४८.७४	१३९४.९६
४	नंदुरबार	०.००	३०१७.४२	२०.००	३०३७.४२	२२७८.०७	७५९.३६	३०३७.४२
५	जळगाव	०.००	३०३८.४२	०.००	३०३८.४२	२२७८.८२	७५९.६१	३०३८.४२
नाशिक विभाग		१८२६.९८	७५६१.८०	१४१४.९६	१०८०३.७४	८१०२.८१	२७००.९४	१०८०३.७४
६	अहमदनगर	१८२६.९८	४३५७१.७४	०.००	४५३९८.७२	३४०४९.०४	११३४९.६८	४५३९८.७२
७	पुणे	५४८०.९४	१६५६१.०२	०.००	२२०४१.९६	१६५३१.४७	५५१०.४९	२२०४१.९६
८	सोलापुर	३६५३.९६	२७०५८.७४	०.००	३०७१२.७०	२३०३४.५३	७६७८.१८	३०७१२.७०
पुणे विभाग		१०९६१.८८	८७१९१.५०	०.००	९८१५३.३८	७३६१५.०४	२४५३८.३५	९८१५३.३८
९	सातारा	०.००	७५३६.२८	०.००	७५३६.२८	५६५२.२१	१८८४.०७	७५३६.२८
१०	सांगली	०.००	१३५३०.६२	०.००	१३५३०.६२	१०१४७.९७	३३८२.६६	१३५३०.६२
११	कोल्हापुर	०.००	१३५३०.६२	०.००	१३५३०.६२	१०१४७.९७	३३८२.६६	१३५३०.६२
कोल्हापुर विभाग		०.००	३४५९७.५२	०.००	३४५९७.५२	२५९४८.१४	८६४९.३८	३४५९७.५२
१२	औरंगाबाद	०.००	०.००	४२३२.३८	४२३२.३८	३१७४.२९	१०५८.१०	४२३२.३८
१३	जालना	०.००	१४८५.९६	२०.००	१५०५.९६	११२९.४७	३७६.४९	१५०५.९६
१४	बीड	०.००	०.००	१०६३९.२०	१०६३९.२०	७९७९.४०	२६५९.८०	१०६३९.२०
औरंगाबाद विभाग		०.००	१४८५.९६	१४८९१.५८	१६३७७.५४	१२२८३.१६	४०९४.३९	१६३७७.५४
१५	लातूर	०.००	६०१३.३४	०.००	६०१३.३४	४५१०.०१	१५०३.३४	६०१३.३४
१६	ऊस्मानाबाद	१८२६.९८	६०१३.३४	०.००	७८४०.३२	५८८०.२४	१९६०.०८	७८४०.३२
१७	नांदेड	०.००	१४८५.९६	२०.००	१५०५.९६	११२९.४७	३७६.४९	१५०५.९६
१८	परभणी	१८२६.९८	१४८५.९६	०.००	३३१२.९४	२४८४.७१	८२८.२४	३३१२.९४
१९	हिंगोली	०.००	३०३८.४२	०.००	३०३८.४२	२२७८.८२	७५९.६१	३०३८.४२
लातूर विभाग		३६५३.९६	१८०३७.०२	२०.००	२१७१०.९८	१६२८३.२४	५४२७.७५	२१७१०.९८
२०	बुलढाणा	०.००	३०३८.४२	०.००	३०३८.४२	२२७८.८२	७५९.६१	३०३८.४२
२१	अमरावती	०.००	१४८५.९६	०.००	१४८५.९६	१११४.४७	३७१.४९	१४८५.९६
२२	यवतमाळ	०.००	४५१६.८८	०.००	४५१६.८८	३३८७.६६	११२९.२२	४५१६.८८
अमरावती विभाग		०.००	९०४१.२६	०.००	९०४१.२६	६७८०.९५	२२६०.३२	९०४१.२६
२३	वर्धा	१८२६.९८	०.००	५७६.४८	२४०३.४६	१८०२.६०	६००.८७	२४०३.४६
२४	नागपुर	१८२६.९८	०.००	७९.००	१९०५.९८	१४२९.४९	४७६.५०	१९०५.९८
२५	भंडारा	१८२६.९८	०.००	३७२.४८	२१९९.४६	१६४९.६०	५४९.८७	२१९९.४६
२६	गोंदिया	०.००	०.००	७९.००	७९.००	५९.२५	१९.७५	७९.००
नागपुर विभाग		५४८०.९४	०.००	११०६.९६	६५८७.९०	४९४०.९३	१६४६.९८	६५८७.९०
महाराष्ट्र राज्य		२१९२४	१५७९१५	१७६६१	१९७५००	१४८१२५	४९३७५	१९७५००